

LUTHERSK KIRKETIDENDE

LEDER: JULEPRESTEN – EN ØVELSE I BALANSE

ARTIKLER OG INNLEGG

HVORFOR MARKERE
REFORMASJONEN I 2017?

HVOR BLE JESUS FØDT?

"FOR SÅ HØYT HAR GUD ELSKET
VERDEN AT HAN GA"

FART OG RETNING I
KIRKEORDNINGSARBEIDET

UTIDIG OG UNØDVENDIG FRA
PRESTEFORENINGENS LEDER

MÅNEDENS SALME

SØNDAGSTEKSTEN

2. SØNDAG I ÅPENBARINGSTIDEN

3. SØNDAG I ÅPENBARINGSTIDEN

4. SØNDAG I ÅPENBARINGSTIDEN
KYNDELSMESSE

5. SUNDAG I OPENBERRINGSTIDA

FRA BISPEDØMMERÅDENE

JULEPRESTEN – EN ØVELSE I BALANSE

Så sitter jeg i svibelduft og ser at kalenderen blir stadig fullere. Det går mot jul, og snart skal jeg til som juleprest igjen. Nå er jeg jo for så vidt prest hele året. Men, som det er blitt sagt i utalige prekener, ”julen er som et forstørrelsesglass ...”, og det som kanskje bare er *litt* krevende eller *litt* fint ellers i året, blir fort *veldig* krevende eller *veldig* fint nettopp i jula.

For det gjelder å finne balansen i adventstiden og juletiden, en grunnleggende ganske ubalansert tid, så aldri er det heller vanskeligere å finne nettopp denne etterlengtede balansen.

Ett år hadde vi som familie 17 avslutninger vi skulle på før kirkeklokkene ringte jula inn. Det var det året jeg sovnet nærmest oppe i mandarinen under en danseoppvisning, og den illsinte ballerinaen som jeg var kommet for å se på, lar meg fortsatt ikke glemme denne fadese – et helt typisk utslag av å ikke finne balansen i det hele tatt. Juleprest og mamma har noen ganger vært en tøff kombinasjon.

Ingen tid i året strever vi vel så hektisk for å oppnå fullkommen ro og harmoni, sammen med våre nære og kjære – uten helt å få med oss det selvmotsigende i å streve hektisk etter ro. For noen er det en tid full av både stress og moro. For andre er det bare så altfor stille og ensomt, eller det er altfor mange umulige valg å ta fordi nære og kjære blir komplisert. Det tar på å skulle si noe som kan treffe både de skyhøye forventningene som tiden preges av, og de mange sårede hjerter.

Så slynges man som juleprest mellom å være hjertelig velkommen, ønsket og nødvendig til å være noe som for så vidt hører med, men som må operere innen meget stramme rammer. Hvor mye (eller hvor lite) av den kristne jula kan være med i en liten tale på julegrantenningen hvor hele bygda er samlet (virkelig ikke primært for å høre meg, men det hører jo med ...)? På seniorsenteret bestiller man kanskje julesanger og juleevangeliet, men så er det nok – og det må være julepresten som kommer, ellers blir det slett ikke ordentlig. Og så hadde det vært så fint om du

Hvor mye (eller hvor lite)
av den kristne jula kan
være med ...

kunne komme og ønske velkommen til julekonsert 1, 2 og 3 – kjempeviktig at du kommer; du har maks ett minutt!

Også er det skolegudstjenestene! – eller julesamlingene i kirken, eller hva de ender opp med å kalles (hvor jeg leste at man ikke skulle ha bønn, bare Fader vår). Like årvisst som julemarsipanen dukker opp i butikkene, så skal det diskuteres i media om skolegudstjenestenes plass. Julepresten i meg kjenner bare på en stor trøtthet i møte med diskusjonen, mens jeg tusler fra skole til skole for å gjøre årets forberedelser. For meg ser det ut som skolene er kjempeflinke til å spørre ordentlig om hvem som vil være med, og hvem som ikke vil, og å lage gode opplegg til dem som blir igjen på skolen. Men hva vet vel jeg? Jeg er jo bare en liten juleprest som har fått fem minutter å snakke på denne julesamlingen, etter at 4. klasse tenner lys og 7. klasse leser juleevangeliet rasende fort. Hva vet vel jeg, som ikke aner noe om minoritetenes problemer

her i verden, fordi langt over halvparten av dem som faktisk må overvære denne gudstjenesten/ julesamlingen nesten helt sikkert er medlemmer i Den norske kirke, og julepresten føler nesten at hun bør be om unnskyldning for det også. Majoriteter er liksom litt tvilsomme. Dessuten mener hun jo også at Fader vår faktisk er en bønn.

Så julepresten balanserer videre så godt det går.

- Mellom hjem og kirke.
- Mellom de glade og forventningsfulle og de triste og skuffede.
- Mellom altfor mye og altfor lite.
- Mellom engler og hyrder og glitter og stjerner.
- Mellom lysmesser og gløgg og "Vi synger julen inn" og pepperkaker.
- Med en gnagende tanke som lurar i bakhodet gjennom absolutt hele advent, nemlig: Hva skal jeg si på julaften i år? Først når den

tanken har funnet en retning og et svar, kan roen senke seg.

Men kanskje er det sånn at julepresten også i år, mellom sine mange gjøremål og balanse ganger, plutselig kan overrumples av et øyeblikk av fred

midt i alt det travle? – finne et sted uten glitter, som hun ikke farer videre fra, men tvert imot stopper opp ved for å stille hviske: Ja, men er

det her du er? – for så å høre suset av en englevinge og de aller første lydene et menneske lager, for sitt indre øre og kjenne lukten av jord og dyr og blod og liv og bli helt stille inne i seg og plutselig vite med tindrende glede: *Så er vi ikke alene på jorda!* – ikke i år heller.

Kjære alle juleprester: Velsignet jul!

Så er vi ikke alene på jorda! – ikke i år heller.

ANNE GRETE LISTRØM
AL675@KIRKEN.NO

Redaksjonen ønsker alle våre lesere, bidragsytere, annonsører og andre kontakter en velsignet Kristi Fødselsfest og alt godt for det nye året.

HVORFOR MARKERE REFORMASJONEN I 2017?

AV BISKOP HALVOR NORDHAUG
HALVORNORDHAUG@HOTMAIL.COM

Ved reformasjonsmarkeringen i 2017 er det mye vi skal løfte fram og aktualisere. I denne artikkelen vil jeg peke på tre hovedsaker: Det allmenne prestedømmet og Luthers kallsetikk, men først og fremst naturligvis evangeliet om nåden og rettferdiggjørelsen av tro uten gjerninger.

Hvordan formidler vi evangeliet når de færreste synes å være opptatt av Luthers spørsmål etter en nådig Gud som rettferdiggjør syndere? Hele det religiøse feltet er for svært mange totalt uinteressant. Men søker de kanskje likevel etter nåde og etter Gud?

Det har alltid vært, og er fortsatt, noe dypt og allment menneskelig i å lete etter en mening, etter en sammenheng og en tolkning som kan gi livsinnhold og håp, noe som kan forklare og rettferdiggjøre våre liv. En slik mening finner mange i det private og i familien, eller gjennom arbeidet eller i naturopplevelser. Spørsmålet blir da: Hvordan kan vi som kristne bekrefte alt dette, for det skal vi og samtidig vise til evangeliet om Kristus som en enda bedre vei? Og hvordan kan vi forkynde dette evangeliet på en meningsfull måte i møte med mennesker, og særlig ungdom, som opplever at de hele tiden måler sine liv mot utallige krav om å lykkes både med intellektet, kroppen og det sosiale livet, men uten verken å spørre etter eller kjenne til Gud og nåden?

Ingen har noe trylleformular å levere på disse spørsmålene. Dertil er de for store og sammensatte. Men for egen del vender jeg stadig tilbake til en bok om livets mening, som den tyske teologen Helmut Gollwitzer skrev for over 40 år siden, "Krummes Holz – Aufrechter Gang, Zur Frage nach dem Sinn des Lebens". Her tar han

ikke utgangspunkt i rent teologiske betraktninger, men begynner på allmenne premisser med å spørre: Hvis livet har en mening, hvilke krav må denne meningen da oppfylle for virkelig å være meningsfull?

Gollwitzer svarer dobbelt: 1) Meningen må være tilgjengelig for alle på lik linje uavhengig av den enkeltes forutsetninger og funksjonsnivå. Det forutsetter at meningen gis utenfra som en gave, og ikke erverves på grunnlag av prestasjon. 2) Meningen må kunne overleve døden. Hvis ikke blir den bare en øy i et meningsløst hav som tilslutt sluker den. Den enkeltes mening blir bare virkelig meningsfull hvis den inngår i den store, universelle Meningen, og hvis denne blir stående også gjennom døden.

Summen av begge disse posisjonene, blir troen på en nådig Gud. For en mening som tilbys alle uten egenandel eller egeninnsats, må nødvendigvis gis utenfra og kan ikke være basert på annet enn nettopp en nåde bare Gud kan gi. Og bare Gud kan stå som garantist for at denne meningen ikke opphører ved døden, der alle meninger som vi skaper går tapt nettopp som mening for oss.

GJENOPPDAGELSEN AV EVANGELIET

Med Gollwitzers posisjon som utgangspunkt blir Luthers spørsmål etter en nådig Gud relevant for alle mennesker til alle tider. Evangeliet om Guds nåde svarer på den dypeste lengselen vi lever med, nemlig etter den ubetingede kjærlighetens gave. Dette våger jeg å påstå selv om lengselen ikke formuleres ved hjelp av begreper som "nåde" eller "Gud", men snarere eksisterer som et ikke-artikulert ønske om en form for "basic trust", å

vite seg sett og elsket uten vilkår, og ivaretatt uansett hva som skjer. Evangeliet om Guds nåde og rettferdiggjørelsen av tro uten gjerninger for Kristi skyld, som Luther gjenoppdaget, er et tilsvaret til dette.

Utgangspunktet for å forstå Luthers vei mot denne oppdagelsen må tas i nådelæren han ble opplært i som augustiner munk i retningen som kalles "via moderna". Her ble frelsetilegnelsen forstått som en prosess og et samvirke mellom Guds nåde og mennesket, der menneskets rolle var å gjøre de gjerninger som det var pålagt, og som det var mulig å gjøre ("facere quod in se est"). Alistair McGrath beskriver det sentrale motivet bak denne oppfatningen slik: "Gud garanterer i sin trofasthet tilgivelse til dem som gjør 'quod in se est'."

Luther opplevde imidlertid at han langs denne veien ikke fant noen fred, selv ikke da han som munk i klosteret kunne vie seg helt og fullt til det åndelige livet. Uansett hvor hardt han prøvde, tvilte han alltid på om hans tro og fromhetspraksis var av en slik kvalitet at han holdt mål for Gud og fikk del i hans nåde. Fred med Gud fant han først da han oppdaget at den Guds rettferdighet han strevde for å oppnå, ikke var et krav han skulle leve opp til, men en gave som Gud gir utelukkende på grunnlag av Jesu liv, død og oppstandelse. Guds rettferdighet, og med den retten til å være Guds barn, gis gjennom tro slik Paulus skriver i Romerbrevet: "Den rettferdige skal leve ved tro." (Rom 1,17) Kristus er den som oppfyller Guds rettferdighet, og denne blir skjenket mennesket gjennom dåpen og troen.

Den kanskje mest treffende sammenfatning av Luthers forståelse av evangeliet ligger i hans formulering "*Der fröhliche Wechsel*" (det gode/lykkelige byttet): Guds sønn bytter plass med oss når han blir menneske og bærer syndens skyld på korset, og derfor får vi hans plass som Guds døtre og sønner. For mange som har vanskeligheter med slike uttrykk som "soning" og "offer" i forkynnelsen, kan "Det gode byttet" være et begrep å gripe til for å få fram det helt sentrale i evangeliet.

EVANGELIET SOM TILTALE

Hos Luther er prekenens oppgave å invitere til å ta imot syndenes forlatelse og evangeliets frihet. En evangelisk preken er etter sitt innhold beretningen om Jesu møte med mennesker anvendt på dagens tilhørere, og dens mest genuine form er tiltalen: Dette er til deg, ta imot! Tror du det så har du det!

Evangeliet skal i prekenen tilbys alle som hører på, og denne gaven kaller Luther "Ordet" i ordene. Prekenen inngår i den frelses- og kamp-handlingen som Gud hele tiden fører mot Djevelen (Se slike klassiske fremstillinger som Henrik Ivarsson: "Predikans Uppgift" og Gustaf Wingren: "Predikan").

Selvsagt er det slik at en preken også må være mye mer enn en tiltale. Kristus gjøres nærværende ved at hans ord gjentas, og tilhørerne stadig føres inn i fortellingene om ham, slik Sivert Angell påpeker i sin artikkel om "Ordet og prekenen" i den nyutgitte studieboka "Reformasjon nå" (Eide forlag 2016). Når denne fortellingen blir rett fortalt slik at tilhørerne får "Jesus Kristus malt for øynene" (Gal 3,1), er den i seg selv en invitasjon og en tiltale til å ta imot ham og tro på ham. Men dette tar likevel ikke bort poenget med å fremheve tiltalen som evangeliets mest genuine, men ikke eneste, form.

Der hvor evangeliets tiltale blir borte, og bare omtalen av evangeliet eller en annen form for kristen kunnskapsformidling gjenstår, er faren stor for at prekenen fungerer lovisk ved at tilhøreren ikke vet hvordan man kan tilegne seg det som sies. Prekenen blir ordskyer som svever under taket, der alt som sies er godt og rett, men tilhøreren sitter igjen med spørsmålet: Dette hører jeg, men hva må jeg gjøre med dette; hvordan tar jeg imot det? For noe må jeg vel gjøre?

Mye forkynnelse i Den norske kirke har i lang tid vært preget av et berettiget oppgjør med pietismens subjektivisme, fokuset på følelsene og appellen til viljen om omvendelse. Med full rett har troens objektive side, alt som Gud har gjort og gjør uavhengig av oss, vært løftet fram. Men da kan det lett glemmes at evangeliet ikke er en belæring om objektive trossannheter, ikke en be-

retning fra fortiden, men muntlig tale som skjer her og nå, en performativ handling som vil noe, skape noe nytt. Evangeliet er etter sitt vesen ikke en objektiv sannhet, men Guds utstrakte hånd til mennesker som ellers ville gå under. Evangeliet er ikke resepten, men medisinen, og den må rekkes pasienten slik at den kan tas inn. Prekenen er ikke primært undervisning men et nådemiddel.

Luther sier dette om evangeliet: "... det er intet annet enn en preken og et rop om Guds nåde og barmhjertighet som Herren Kristus har fortjent og vunnet gjennom sin død. Det er egentlig ikke det som står i bøker og skrives med bokstaver, men mer en muntlig preken, et levede ord, en stemme som lyder i hele verden."

Vårt utgangspunkt når vi går til en evangelietekst, må være å lete etter hvilken gave som gjemmer seg her, og så spørre hvordan denne gaven kan rekkes ut mot tilhøreren gjennom prekenens utstrakte hånd. Når prekenutkastet er ferdig, er det en nyttig evangelisk test å sjekke om denne utstrakte hånden faktisk rekkes ut, eller om budskapet svever i luften ved at ingen form for tilsigelse foreligger, og tilhøreren derfor også har små muligheter for tilegnelse.

Inkludert i evangeliets tiltale "Dette er til deg" ligger oppfordringen til å ta imot. Men også slike oppfordringer kan fungere lovisk selv om predikanten har de mest evangeliske intensjoner. En oppfordring av typen "Du må åpne ditt hjerte for Jesus" vil fungere lovisk for den som ikke kjenner koden og ikke vet hva som skal gjøres, og derfor tenker at her kreves det særskilte fromhetsøvelser.

Evangeliske oppfordringer har det ved seg at de er konkrete og praktikable, for eksempel slik: "Takk Gud for dåpen og tilgivelsen!", "Be om å få tro at du er Guds barn med all din tvil!" eller "Ta imot Jesus i nattverden!" Dette er evangeliske oppfordringer om å ta imot en gave som foreligger før og uavhengig av all innsats fra vår side. Et slikt evangelium taper aldri relevans. Hva kan være en mer luthersk markering av reformasjonsjubileet enn å fokusere på evangeliet og prekenen som nådemiddel?

DET ALLMENNE PRESTEDØMMET I GUDSTJENESTEN

Læren om det allmenne prestedømme er blant perlene i vår reformatoriske arv, og har hatt stor betydning for å myndiggjøre troens folk til selv å ta ansvar for det kristne livet og ikke overlate alt til presteskapet. I dag utfordrer dette oss på minst to områder: Gudstjenesten og kirkestyret. Hvilken deltakelse gir vi troens folk når menigheten kommer sammen til gudstjeneste, og hvordan tenker og snakker vi om kirkedemokratiet i vår kirke i dag?

Det allmenne prestedømmet henger hos Luther organisk sammen med evangeliet om rettferdiggjørelsen. Alle mennesker er fra fødselen av syndere under Guds dom, og alle blir på lik linje hellige for Gud gjennom dåp og tro. Allerede i skriftet "Til den kristne adel ..." fra 1520 skriver han de berømte ord: "*For alt som er krøpet ut av dåpen, kan rose seg av å være viet til prest, biskop og pave.*" Han viser her hvordan alle kristne, og ikke bare geistligheten, har ansvar for kirkenes liv og ledelse, og peker på flere skriftord, bla. 1 Pet 2,9: "Men dere er en utvalgt slekt, et kongelig presteskap, et hellig folk, et folk som Gud har vunnet for at dere skal forkynde hans storverk, han som kalte dere fra mørket og inn i sitt underfulle lys." Dette felles ansvaret for kirken skyldes "*at vi har én dåp, ett evangelium, én tro og er like kristne alle, for det er bare dåpen, evangeliet og troen som skaper geistlige og et kristent folk.*"

Vi har nettopp gjennomført en gudstjenestereform der en hel del nok kunne vært ugjort, men der ett satsingsområde utvilsomt har vært viktig: En større grad av involvering av folket, både før og under gudstjenesten. Men denne involveringen kan gjerne utvikles enda lenger ved at andre enn presten oftere gis anledning til å forkynde evangeliet både i ordinære gudstjenester med prest, og i egne såkalte "lekmannsgudstjenester". Med bedehusets tilbakegang er folkets stemme i form av vitnesbyrd og forkynnelse mange steder sjelden å høre. Det gjør at forkynnelsen taper kontekstuel mangfold og innslag av personlig erfaring. Menigheten får heller ikke bli inspirert av å se sine "likemenn og -kvinner" som forkynnere, og mange går glipp av den formende

opplevelse det er å bære budskapet fram for andre. Det er et tap for menighetene og ikke i samsvar med læren om det allmenne prestedømme hvis bare presten kommer til orde som of-fentlig trosvitne. Det blir paradoksalt stadig å snakke om demokrati i kirken samtidig som gudstjenesten er bygget opp omkring prestens suverenitet som trosformidler. Jeg skulle ønske at det i hver menighet i reformasjonsåret 2017 i det minste én gang var en annen enn presten som fikk ansvaret for prekenen i menighetens hovedgudstjeneste.

KIRKEDEMOKRATIET

Når Luther begrunner det allmenne prestedømme, kan han enten vise både til troen og dåpen, slik som i sitatet fra "Til den kristne adel ..." ovenfor, eller bare til troen eller bare til dåpen. Begrepene kan skiftes ut og varieres fordi det ene aldri er uten det andre. Luther erkjenner imidlertid at ikke alle døpte er troende. I et annet skrift fra 1520, "Om Romas pavedømme", skiller han derfor mellom "de to kirker": Den ene kirken er den sanne og beskrives som "en åndelig, indre kristenhet", mens den andre kalles "en legemlig, ytre kristenhet". Det er altså to kirker i kirken. Noen er faktisk kristenfolk; andre er det ikke. Men Luther advarer mot ethvert kirkelig forsøk på å skille disse fra hverandre.

Går vi til vår kirke i dag, ser vi en bred enighet om at valgene gjennomføres slik at alle døpte medlemmer har stemmerett og er valgbare. Ingen avkreves en erklæring om egen tro; her er det bare dåpen som teller. Det betyr imidlertid ikke at troen er uvesentlig, men at vi ikke verken kan eller skal røkte etter hvem som er troende, og hvem som ikke er det. Hvorvidt man selv vil være en kristen, kan bare den enkelte selv avgjøre, og ingen andre.

Men deltakelse i kirkestyret bygger altså både på dåp og på tro. Dersom noen ikke deler kirkens tro og ikke kjenner seg forpliktet av denne, til tross for dåp og kirkemedlemskap, er den prinsipielle forutsetningen for å delta i kirkestyret gjennom valg ikke til stede. Dette må en luthersk kirke kunne stå for uten å anklages for å være pietistisk eller for å målbære interessene til et

smalt kristenfolk som vokter eget revir.

Vi skal ønske alle velkommen til valg, og arbeide for god valgdeltakelse uten å stille andre spørsmål enn om vedkommende er døpt og står i kirkens manntall. Samtidig skal vi nettopp i reformasjonsmarkeringen huske at kirkedemokratiets forutsetning er det allmenne prestedømme som er de troendes prestedømme. Det siste er her mer krevende å løfte fram enn det første, men ikke mindre viktig.

LIVET I VERDEN - LUTHERS KALLSETIKK

Også Luthers forståelse av den kristnes liv i verden følger organisk av evangeliet om nåden og rettferdiggjørelsen av tro. Evangeliet stiller alle mennesker på lik linje. Alle er syndere, og alle blir helliggjort gjennom dåp og tro og har del i et kall om å leve det hellige livet i verden, i den stand der hver enkelt er satt.

De gode gjerninger skal fortsatt gjøres, og troen gjør gode gjerninger. Men disse har ikke lenger noen rolle i frelsestilignelsen. Gud trenger dem ikke, men det gjør vår neste. Og vi skal gi på Guds vegne gi hverandre det vi trenger til livets opphold. Når en mor gir barnet bryst, når en baker lager brød, når øvrigheten styrer samfunnet, da er det Gud som gjennom disse gir melk, brød og trygghet. Gud er på ferde overalt og skjuler seg likesom bak masker som mor, baker og øvrighet der mennesker utfører det kall de er satt til. I dette perspektivet finnes ingen rent sekulær virkelighet; også det verdslige forstås teosentrisk.

Ordet for "yrke" er på tysk "Beruf" og kommer av verbet "rufen" som betyr "rope/kalle". Dette ordet er visstnok ikke belagt skriftlig på tysk før Luther tar det i bruk. For ham er et hvert arbeid til livets opphold, og enhver stand som mennesker er satt inn i, er å betrakte som et hellig kall.

Den som lever som prest eller munk, kommer innenfor en slik betraktning ikke nærmere Gud enn andre, og erverver ikke på denne måten noen særskilt fortjeneste for Gud. Her bryter Luther med middelalderens tenkning ved at pretekallet ikke lenger sees på som et høyere kall enn andre.

Samtidig mister livet i klosteret sin begrunnelse som et særlig velbehagelig liv for Gud selv om Luther kan betrakte også klosterlivet som et legitimt kall for den som nettopp har dette kallet og har avlagt løftene.

Konsekvensene av reformasjonen ble likevel at klostrene på luthersk mark ble tømte. I ettertid ser vi at kirken her mistet en verdifull del av sitt fellesskap i form av mennesker som levde i stadig bønn. Dette tapet innser i dag stadig flere protestantiske kristne og søker derfor mot steder der kan leve i stillhet og bønn over kortere og lengere tid. Å markere et reformasjonsjubileum handler også om å bøte på noen av de mangler som reformasjonen førte med seg.

Det kan være legitimt å betrakte Luthers kalls-etikk som en sekularisering av det kristne livet ved at troens gjerninger veves inn i det alminnelige hverdagslivet, og at klostrene som hellige arenaer for fromhetslivet forsvinner. Men den andre siden av saken er at denne forståelsen like gjerne kan betraktes som en sakralisering av livet i verden ved at alt tolkes innenfor en skapelses-teologisk kalls-etikk. For å låne begreper fra Heinz Schillings store og anerkjente lutherbiografi fra 2014 er Luthers anliggende ikke troens "Verweltlichung" (verdsliggjøring) men dens "Welthaftigkeit" (verdensyndighet). Mellom disse ordene er en himmelvid forskjell.

Luthers kalls-etikk setter mennesket fri til et skapende liv under ansvar overfor Gud selv. Alt arbeid som gagnar nesten, er en tjeneste for Gud og derfor i prinsippet like verdifullt og hellig. Det gir arbeidet en dimensjon som kan stimulere både flid og kreativitet samtidig som det etiske alvoret understrekes. Arbeidet skal oppfylle den guddommelige standard som nettopp ligger i en slik kalls-etikk. Krokveier skal unngås, også de som ikke vil bli oppdaget. Slik bygges den gjensidige tilliten et samfunn trenger for å kunne fungere uten et omfattende nettverk av kontrollmekanismer.

ARVEN FRA LUTHER

Det er vanskelig å spore sammenhengene mellom årsak og virkning i historiens kronglete løp, men det er liten tvil om at landene i Norden med sine

lutherske statskirker gjennom nesten 500 år er blitt avgjørende preget av luthersk fromhetsliv og tankegods. Denne påvirkningen er så omfattende at den ikke kan skilles ut som en egen årsaks-sammenheng som kan gjøres til gjenstand for historisk analyse. Den kan derfor metodisk ikke påvises som en egen faktor, men den er i varierende grad tilstede overalt i vår kultur og bevissthet og innvevd i en rekke andresammenhenger og bevegelser.

I sluttkapittelet i sin bok om "Kirken og arbeiderbevegelsen" fra 2011 betegner da også historikeren Nils Ivar Agøy det som en sannsynlig tese at det er en sammenheng mellom "lutherdom, sosialdemokratiene og velferdsstatene i Norden", og at dette ikke minst skyldes læren om det allmenne prestedømme. Agøy er her på sporet av en vesentlig sammenheng. Læren om det allmenne prestedømmet understreker alles grunnleggende likhet hva angår rettigheter og plikter, og har dessuten gitt viktige impulser til utviklingen av organisasjonslivet både innenfor og utenfor kirken og slik blitt en viktig faktor i fremdriften av et folkedemokrati. Denne dobbeltheten av kristelig og samfunnsmessig betydning er i Norge særlig tydelig i bevegelsen som startet med Hans Nielsen Hauge for mer enn 200 år siden.

Ikke mindre interessant enn reformasjonens virkningshistorie i Norden er det å spørre etter ringvirkningene inn i hele Europas åndsliv de siste 500 år. I den omtalte biografi om Luther fra 2014 stiller Heinz Schilling avslutningsvis spørsmålet om hva som er Luthers viktigste bidrag til ettertiden. Han svarer slik: "I en tid da religionens utstråling var i ferd med å blekne i forhold til den estetiske og politiske glansen fra et stadig mer verdslig renessansepavedømme, nydefinerte munken fra Wittenberg menneskets forhold til Gud og gjorde med det religionen eksistensielt plausibel igjen."

De 95 tesene i 1517 startet en utvikling som Luther selv aldri hadde planlagt. Reformasjonen kom til å medføre kirkesplittelse, konflikt og krig. Men den kristne tro ble samtidig på en ny måte en kulturell, samfunnsmessig og politisk virkende kraft ved inngangen til nytiden. I vårt

land har reformasjonen vært en viktig faktor i utviklingen av velferdsstaten. Dette store samfunnsperspektivet er vi kanskje ikke så vant til å ta med i vår interne, teologisk samtale. Men det er vel verd å reflektere over og kan, såfremt det kritiske perspektivet hele tiden er med, gi grunn til både en viss takknemlighet og en dose stolthet ved inngangen til 2017.

Men den store og avgjørende grunnen til å markere reformasjonsjubileet ligger der vi be-

gynte denne artikkelen, i spørsmålet etter en nådig Gud og en meningsbærende livstolkning som holder både i liv og i død: Vi blir rettferdige for Gud på grunnlag av Kristi verk gjennom tro og dåp, uten hensyn til egeninnsats. Dette radikale, evangeliske budskapet om nåden vil aldri miste sin relevans så lenge mennesker fortsatt mest av alt søker etter den ubetingede kjærligheten.

luther

Kari Fure

FLUKTEN FRA SYRIA OG IRAK

199,-

Flere millioner mennesker flykter fra sine hjemland i Midtøsten. Blant disse er det mange kristne. De drives vekk fra områdene der den kristne kirke først etablerte seg. Slik kuttes kirkens røtter.

I *Flukten fra Syria og Irak* forteller Kari Fure om møter med mennesker som står midt i dramaet. Hun har snakket med flyktninger og kirkeledere, politikere og personer som risikerer livet for å hjelpe – og orientalske kristne som starter et nytt liv i Tyskland, Sverige og Norge.

Fure setter enkeltskjebnene inn i en politisk og historisk sammenheng. Hun drar linjene til folkemordet i Tyrkia for hundre år siden, og spør hvorfor de religiøse motsetningene i Syria og Irak ble så dype. Fure har også møtt folk som drømmer om trygghet i en selvstyrt provins for kristne og andre minoriteter på Niniveletta i Nord-Irak.

Les den spennende historien!

www.lutherforlag.no

HVOR BLE JESUS FØDT?

AV EYOLF BERG, PREST, SEKRETÆR I IVSS CHURCHEAR
EYOLF.KIRILL@NORDISKKATOLSK.NO

Også i år kommer vi i adventstiden til å få lese avisartikler og se TV-programmer som hevder at Jesus ikke ble født i Betlehem. Mot alle slike påstander står for det første et samlet bibelsk vitnesbyrd. Allerede hos profeten Mika er Betlehem, Davids by, utpekt som Messias' fødested, og sammenhengen mellom Jesus og kong David peker også i retning av Betlehem som Jesu fødested. Det var denne sammenhengen som gjorde at Josef måtte ta med seg sin gravide hustru og dra til Betlehem for å bli innskrevet i manntall under den store folketellingen som den romerske guvernøren Kvirinius iverksatte. Josef var direkte etterkommer etter David, og sannsynligvis hadde han eiendom han hadde arvet, i byen – eller landsbyen. Han måtte derfor møte opp for å redegjøre for sin eiendomsrett til denne.

Betlehem ligger ca. en mil sør for Jerusalem. Fra kilder utenom Bibelen, bl.a. fra den jødiske historikeren Josefus, vet vi også at kong Herodes med tilnavnet "den store" ikke holdt til i Jerusalem, men i palassfestningen Herodianum¹ som han hadde bygget ca. 12 km. sør for Jerusalem, m.a.o. bare rundt to km fra Betlehem. Det var til Herodianum, ikke til Jerusalem, vismennene fra Østen kom da de lette etter den jødernes konge som var født. Dette forklarer også det hastverket Josef hadde med å komme seg av gårde da engelen varslet ham om at Herodes ville drepe barnet. To kilometer tilbakelegges raskt, ikke minst av godt trente soldater. Det tok neppe soldatene mer enn et kvarter å rykke ut fra Herodianum til Betlehem.

Barnemordet i Betlehem er ikke omtalt andre steder enn hos Matteus. Det er derfor flere som

har stilt spørsmålsteget ved om det i det hele tatt har funnet sted. Men vi skal ikke glemme at Betlehem den gangen var en liten, avsidesliggende landsby. Selv om vi gjør som Matteus og tar med omegnen – og tar litt godt i i tillegg – kan det neppe ha dreid seg om mer enn et 30-talls barn. Selv i vår mediatid ville en slik hendelse knapt ha nådd fram i nyhetene. Og ut fra det alle kilder forteller om Herodes som en usedvanlig brutalt tyrann – han fikk bl.a. myrdet sin hustru og to av sine sønner fordi han fryktet konkurranse om makten – er det ingen grunn til å tvile på at han ville gjøre alt han kunne, for å rydde en mulig Messias av veien.

Mange av de stedene som knyttes til Jesu liv og virke, er utpekt av en mange århundrer senere tradisjon. De er ikke ment å tas bokstavelig, men som synlige påminnelser om hva Jesus sa og gjorde i disse områdene, en slags sansbar "bildebok" for mennesker som ikke kunne lese og skrive, og som derfor trengte andre synlige bilder å knytte de bibelske fortellingene til. Men der er tre steder som peker seg ut på en spesiell måte. Det er Oppstandelseskirken ("Gravkirken") i Jerusalem, himmelfartsstedet på Oljeberget og fødselsgrotten² under Fødselskirken i Betlehem. Disse tre stedene ble æret av de kristne allerede før det første århundreskiftet, mens det ennå levde mennesker som kanskje hadde hørt og sett Jesus selv. I hvert fall hadde de hørt og sett apostlene.

Da keiser Hadrian drev de kristne ut fra Judea i år 135, var disse stedene så innarbeidet hos de kristne at Hadrian lot oppføre hedenske helligdommer på stedene for å gjøre dem umulig som

kristne helligsteder for all framtid. Men det eneste han oppnådde, var å sementere bevisstheten hos de kristne om hva disse stedene var. Og som de ordensmennesker romerne var, ble helligdommene og begrunnelsen for dem nedtegnet i arkiver som var tilgjengelige for bl.a. keiser Konstantin 200 år senere. Da Konstantin gjorde kristendommen til lovlig religion, kunne de kristne derfor gå rett til disse tre stedene og gjenoppta gudstjenestefeiringen der.

Vi har med andre ord tre sterke vitnemål om Jesu fødsel i Betlehem:

1. Et samlet bibelsk vitnesbyrd
2. Lokaliseringen av Herodes' palassfestning bare ca. 2 km unna.
3. En samlet, kristen tradisjon som stammer helt tilbake til første generasjons kristne.

Og hva mer er: Det finnes ingen kilder i samtid eller nær ettertid som på noen måte bestrider at Jesus skulle være født i Betlehem! Tvert om var en så uttalt kristendomsfiendtlig keiser som Hadrian så overbevist om at Jesus var født der, at

han gikk til et så radikalt tiltak som å opprette en helligdom for den greske avguden Adonis der for å "stjele" stedet fra de kristne.

Fødselsgrotten finnes fremdeles under Fødselskirken i Betlehem, og det er en sterk opplevelse å besøke den og vite at alt taler for at det var på dette stedet verdens Frelser ble født.

Derfor kan den kristne Kirke med stor frimodighet, og med både direkte og indirekte historisk dokumentasjon, fremdeles forkynne: *Det er født dere en frelser i Davids by; han er Kristus, Herren!*

¹ Herodes' grav ble funnet i ruinene av Herodianum i 2007, tilnærmet nøyaktig der Josefus har angitt i sitt historieverk.

² Fødselsgrotten er blant annet omtalt hos den kristne apologeten Justin Martyr (ca. 100–165) som refererer til kristne som ble fordrevet i 135, og sier at stedet i lange tider har vært æret som Jesu fødselssted.

"FOR SÅ HØYT HAR GUD ELSKET VERDEN AT HAN GA"

AV NILS H. OPSAHL, KIRKEVERGE I TROMSØ
NILS.OPSAHL@KIRKEN.TROMSO.NO

”Ga hva da?”

Så galt kan det gå om man tar en tekst ut av dens sammenheng. Den mister i beste fall mening, i verste fall kan det skape usannhet.

Undertegnede er sitert i Luthersk Kirketidende av leder for Presteforeningen, Martin Enstad. Sitatet har han hentet fra et innlegg jeg hadde i avisen i Tromsø angående etablering av Tromsø nye krematorium. Artikkelen handler om krematoriums- og gravferdsdrift. Den er med det i vesentlighet basert på Kirkevergens rolle som leder for gravferdsmyndighet i byen.

Og det er her dette begynner på bli virkelig galt.

I den samme artikkelen sier jeg også: *”Den norske kirke ved Kirkevergen driver et livssynsåpent gravferdsarbeid. Dette betyr at vi allerede i dag, i henhold til Gravferdsloven, skal tilby alle mennesker, alle tros- og livssynsorganisasjoner, verdige og gode rammer for deres tradisjoner og tro.”* Jeg skriver også: *”Gjennomføring av dette arbeidet er en loupålagt oppgave – vi skal og må drive det. I denne sammenhengen er vi ikke trossamfunn, men offentlig gravferdsmyndighet.”*

Som kirkeverge har jeg som leder for Tromsø kirkelige fellesråd bl.a. et ansvar for en flott gjeng medarbeidere i mange profesjoner, byggforvaltning, gravlundsdrift, og som det står i Kirkeovens §14: *Kirkelig fellesråd skal ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknene, utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomhet i kommunen, fremme samarbeid mellom menighetsrådene og ivareta soknens interesser i forhold til kommunen. Kirkelig fellesråd er ansvarlig for:*

- a) bygging, drift og vedlikehold av kirker,
- b) anlegg, drift og forvaltning av gravplasser,
- c) opprettelse og nedleggelse av stillinger som lønnes over fellesrådets budsjett,
- d) anskaffelse og drift av menighets- og prestekontor,
- e) administrativ hjelp for prostene når staten yter tilskudd til det,
- g) anskaffelse av lokaler, utstyr og materiell til konfirmasjonsopplæring.

Det som blir så lidderlig galt ved det Enstad gjør, er at han tar et utdrag av noe jeg har sagt og står for, og blander dette inn i den kirkelige arbeidsgiverdebatten. Han stigmatiserer meg og mine svært dyktige kirkevergekolleger rundt om i Norge, mange i små stillinger, alle med et stort ansvar. Han tar et løsrivet sitat til inntekt for egen subjektive oppfatning i en helt annen kontekst. Dette er ganske arrogant og svært usaklig gjort, og det gagnar i hvert fall ikke hans sak.

Jeg lever allikevel godt med å bli feilsitert av Enstad; jeg har til og med fått beskjed av en god venn i kirken at det er en ære å bli kritisert av ham. Jeg har noen år bak meg i styret i Kirkens bymisjon Tromsø og har ingen problemer med å identifisere meg med kirkens verdier. Som kirkeverge skal jeg utføre jobben innenfor kirkens tro og bekjennelse. Det gjør jeg så godt jeg kan. Samtidig er skillet mellom prestenes ansvar for forkynnelse og tro på den ene siden og kirkevergens ansvar for overnevnte ganske klart. Jeg er helt sikker på at den samme presteforeningens leder ville ha reagert kraftig om han mente jeg blandet meg utidig inn i prestens arbeid. Nå passer det ham å kritisere meg for ikke å ha noen

oppfatning om samme sak.

Undertegnede er forholdsvis ny i jobben. For ordens skyld kan jeg allikevel informere Enstad om at Tromsø kirkelige fellestråd ved kirkevergen har tatt, og vil fortsette å ta, en rolle i kirkens innhold. Vi engasjerer oss i trosopplæringsarbeidet i byen. Vi har satt diakoni på sakskartet for 2017, og vi har engasjert oss ganske kraftig i markeringen av reformasjonsåret 2017. Videre har vi jobbet mye med å skape gode forutsigbare rammer for staber og menigheter ved bl.a. å omorganisere og flytte stabsansvar ut i organisasjonen, og i tillegg tilrettelegge for nye inntekts- og offermuligheter for menighetene. Vi har laget egen logo-profil for kirker og menigheter, laget markeds- og kommunikasjonsstrategi og satt kirken i Tromsø positivt på kartet som fellestrådet i Tromsø nok ikke har gjort på lenge. Vi er stolte av dette arbeidet, og alt det andre vi gjør. Kanskje hadde han med hell kunnet sjekke ut noe av dette med sine kolleger før han satte usannheter på papiret.

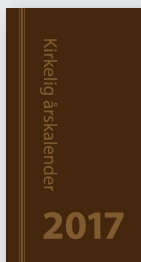
Jeg kjenner ikke Martin Enstad, men hørte

ham på KAs høstkonferanse i år. Der overrasket han mest ved å si at forandring skaper frustrasjon. Jeg har jobbet med endringsledelse i snart 30 år. Er det en ting jeg har lært, er det at forandring skaper mulighet. Forandring gir anledning til å skape noe nytt, og gjøre ting bedre. Hva hadde den lutherske, protestantiske kirke vært uten forandring? Alternativet til forandring er å stå stille. Hvis du gjør det, går alle andre fra deg. Det virker som det er denne veien Enstad ønsker å føre Den norske kirke. Så vidt jeg husker gikk Nasse Nøff og Ole Brumm samme vei – ingens- steds.

Jeg har lest Enstads artikkel i Luthersk Kirketidende. Jeg forstår hans engasjement for kirkelig organisering, og deler av det han skriver i artikkelen har substans. Den drukner imidlertid i ensidig argumentasjon, feilsiteringer og en foruroligende oppfatning av at presten er kirkens beste leder bare fordi han eller hun er prest.

Men den diskusjonen skal jeg ikke begi meg inn på.

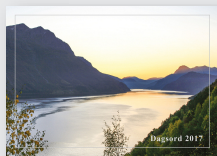
luther

KIRKELIG ÅRSKALENDER 2017

169,-

Kirkelig årskalender er en klassiker! Her finner du en kombinert klassisk almanakk med bibeltekster knyttet til kirkeåret. Markeringen av de kristne merkedager gir dagene innhold med søndagen som ukens sentrum. Her finner du også en oppdatert kontaktliste til kristne virksomheter.

DAGSORD 2017

149,-

Denne kalenderen er gjennom årene blitt en klassiker. Fin på kjøkkenveggen, over skrivebordet eller hvor det måtte være. Vakre og profesjonelle naturfotografier for hver måned. Bibelord for hver dag i forlengelsen av søndagens tekster.

Kjøp kalenderne på www.lutherforlag.no eller hos din lokale bokhandel.

www.lutherforlag.no

FART OG RETNING I KIRKEORDNINGSARBEIDET

AV KJELL Y. RIISE, SOKNEPREST I TROMSØ DOMKIRKE
KJELL.RIISE@KIRKEN.TROMSO.NO

Martin Enstad skriver i LK 20/2016 om organisering og ledelse av Den norske kirke, i lys av Kirkemøtets vedtak.

Noen korte kommentarer:

1. Så langt har vedtaket på Kirkemøtet (KM) i år i kirkeordningssaken vært lite gjenstand for debatt eller tolkning. Når PFs leder nå flagger sine synspunkter, går han inn for samordnet ledelse i den lokale kirke, i tråd med Kirkemøtets vedtak. Det er jeg glad for. De som arbeider sammen i lokalmenigheten, må ha et felles mål, og da er en samlet ledelse ønskelig og nødvendig. Jeg savner imidlertid en større utålmodighet for å komme videre på kirkens vegne. Det er på høy tid med konkrete veivalg, og realistiske tidsfrister som både gir fart og riktig retning.
2. Kirkeordning er viktig, men er aldri det viktigste. Kirken er til for å realisere en visjon: Mer himmel på jord. Enhver diskusjon om kirkens organisering må ta utgangspunkt i hvordan kirkens oppdrag best kan utføres her og i vår tid.
3. KM 8/16, Veivalg for fremtidig kirkeordning, valgte samordnet ledelse som et skritt på veien mot et felles arbeidsgiveransvar. Felles arbeidsgiveransvar skal komme i et neste trinn i utviklingen av kirkeordningen. Det er riktig at bare et mindretall på 24 av 114 på KM 2016 stemte for en modell A, som tar sitt utgangspunkt i et storfellesråd som felles arbeidsgiver i et neste trinn. Noen av oss har vanskelig for å se hvordan dette kirkemøtevedtaket kan danne basis for en god utvikling av kirkeorganisasjonen. Likevel vil nok en omkamp om veivalgssaken på KM 2017 være fånyttet selv om mange i kirken, som ikke har stemmerett på Kirkemøtet går for andre konklusjoner på modellspørsmålet. Med Kirkemøtets sammensetning er det slett ikke overraskende at flertallet her går i en helt annen retning enn flertallet av menighetsråd og fellesråd i høringsrunden. Kirkemøtet utgjøres, som kjent, stort sett av bispedømmerådene.
4. Enstad legger opp til at vi skal bruke ytterligere ti år på å velge framtidig organisasjonsmodell i DNK. Så god tid, og så god råd, har vi ikke. Bispedømmerådene økonomi er under sterkt press. Det er grunn til å frykte at mangelen på midler fører til reduksjon i antall prestestillinger. I stedet bør organisasjonsstrukturen forenkles. En langt raskere overgang til en felles arbeidsgiver vil være å foretrekke framfor stillingskutt. Også fellesrådsøkonomien er under press mange steder. Mer kirke for hver krone er helt nødvendig. Derfor må vi ikke miste fart i arbeidet med ny organisering.
5. Kirkerådets møte i oktober i år forberedte neste års kirkemøte, og foreslår i saken "Forsøk med alternativ arbeidsgiverorganisering etter virksomhetsoverdragelsen" (KR 44/16) å sette tidligste tidspunkt for iverksettelse av forsøk med alternativ arbeidsgiverorganisering til 2019. KM-vedtaket beskriver en neste fase fra "om lag 2020", og så (uten tidfesting) nok et trinn: "Kirkemøtet fastholder målsetningen om et felles arbeidsgiveransvar i et senere trinn i utviklingen av kirkeord-

ningen, uten å ta stilling til hvilket nivå dette skal være på.” I administrasjonens saksframlegg til KR 44/16 ble ulike årstall for igangsettelse av forsøk drøftet. Kirkerådets flertall foreslår for KM at slike forsøk først kan igangsettes i 2019. Det viser at det valgte Kirkerådet opptrer som bremskloss i utviklingen av kirkens organisering. Men så god tid, og så god råd, har vi ikke som kirke. I motsetning til Enstad mener jeg altså at kirken ikke har råd til å vente så lenge. Det blir spennende hvordan Kirkemøtet 2017 ser på dette.

6. Enhetlig ledelse er et skritt på veien til én arbeidsgiver for alle som arbeider på samme sted i kirken. Det rommes i Kirkemøtets vedtak i sak 8/16, uten at det er uttalt hvem som skal fylle rollen. Fortsatt vurderer Enstad og jeg styrker og svakheter ved de ulike modellene forskjellig. Kirkemøtets vedtak etterlater flere spørsmål enn svar. Det blir krevende å utvikle gode modeller som fungerer i et landskap med mange ulikheter, som geografi (avstander), ulike profesjoner og ulike religiøse tradisjoner. Vi kan ikke lage en ny kirkeordning over natta. Men vi kan heller ikke bevege oss framover i sneglefart.
7. Enstads bruk av et sitat fra Tromsøs nye kirkeverge har fått mye oppmerksomhet. Dessverre for Enstad som argumenterer for at prost eller sokneprest er den naturlige lederen på prosti-/fellesrådsnivå, har reaksjonene mot sitatbruken vært sterke. Til tross for Nils H. Opsahls korte fartstid i organisasjonen har han i løpet av meget kort tid vist seg som en meget dyktig leder av Tromsø kirkelige fellesråd. Fellesrådets leder har bedt ham om å utvikle et forsøk med samordning av de to arbeidsgiverlinjene. I påvente av Kirkemøtets avklaring er et mulig forsøk ikke beskrevet ennå. Imidlertid er jeg ikke i tvil om at denne kirkevergen vil kunne lede et slikt forsøk på en overbevisende måte. KM 2017 vil være avgjørende for når utviklingen av forsøk blant annet i Tromsø kan igangsettes. Det ene sitatet har slett ikke bærekraft i forhold til de konklusjonene som Martin Enstad trekker ut av det. Å spille ut kirkeverger mot prester i en konkurranse om hvem som er best egnet som kirkeledere, er uansett ikke noe godt bidrag i denne debatten.

UTIDIG OG UNØDVENDIG FRA PRESTEFORENINGENS LEDER

AV SVEIN INGE THORSTVEDT, KIRKEVERGE, STAVANGER
OG ASTRID HOLMSEN KROGH, KIRKEVERGE, ÅS, LEDER AV NORGES KIRKEVERGELAG
STHORSTV@STAVANGER.KOMMUNE.NO / ASTRID.HOLMSEN.KROGH@AS.KOMMUNE.NO

Presteforeningens leder Martin Enstad skriver i siste nummer av Luthersk Kirketidende (også lagt ut på Verdidebatt.no) om ledelse i Den norske kirke. Kirkemøtets modeller for ledelse i den lokale kirke er utgangspunktet. Selv om dette vedtaket er noe av det underligste vi noensinne har sett om ledelse, så vil vi her begrense oss til å kommentere siste del av Enstads innlegg. Noe slikt har vi sjelden sett på trykk før. Det kan ikke bare passere uten motforestillinger.

I sin artikkel mener Enstad at det er distinkte forskjeller mellom kirkeverger og prester i forståelsen av det å være kirkeleder, og dette illustreres med et løsevet sitat av fra en kirkeverge. Kirkevergen i Tromsø hadde et innlegg i sin lokale avis om en sak med bakgrunn i gravplassforvaltningen hvor han sier noe om det å være kirkeverge. Han sier: *"Kirkevergen er daglig leder for Tromsø kirkelige fellesråd. Jeg er 'kirkens rådmann', med ansvar for drift av kirkens mange kulturbygg, av våre 22 gravlunder, og arbeidsgiveransvar for alle kirkelig ansatte unntatt prestene. Kirkevergen må være pragmatisk, og har ingenting med innholdet, troen, å gjøre."* Til dette skriver Enstad: *"Jeg tror dette er nokså langt unna hvordan f.eks. sokneprestene i Tromsø eller domprosten i Tromsø ville presentert seg selv som kirkeledere i Tromsø."* Men gir dette sitatet slik det er brukt av Enstad en dekkende beskrivelse av forholdet mellom kirkens innhold og kirkevergens oppdrag? Det oppleves arrogant og nedlatende når denne beskrivelsen brukes til å definere en annen kirkelig yrkesgruppe og deres forhold til troen og Kirkens innhold. Hva er det han vil med det? Et eksempel på direkte nedsnakking.

Det er all grunn til å vektlegge at en kirkelig leder skal identifisere seg med kirken mål, verdier

og oppdrag. Og en kirkelig leder bør ha kirkefaglig kompetanse. Vi er ikke fremmede for at det bør stilles tydelige kompetansekrav til f.eks. kirkeverger. Det er imidlertid lang vei herfra til Enstads ufine vurdering av en yrkesgruppers personlige relasjon til troens innhold. Det er ekstra spesielt at en fagforeningsleder inviterer til en kompetansediskusjon basert på disse premissene.

Undersøkelser av kirkeverger og deres lederrolle viser at de scorer høyt når det gjelder engasjement og fokus på kirkens oppdrag. Og de fleste har en bred erfaring som frivillig, tilsatt eller leder i ulike kirkelige sammenhenger. De fleste er bevisst sin rolle som kirkeleder og har høy integritet. Hva slags standard eller målestokk er det Enstad bruker når han mener at det på dette området er distinkte forskjeller mellom kirkeverger og prester?

Inviterer Enstad til en profesjonskamp der han vil svekke tilliten til at de som ikke er ordinerte prester kan være egnet til å lede prester og andre kirkelige medarbeidere? Ser vi konturene av en ny "konventikkelpakat for kirkelig ledelse" der det kompetente kirkelige lekfolk er usikkert til å lede i kirken? Han drar opp et scenario som kirken neppe kan være tjent med, og som ikke er god luthersk teologi.

Enstads spark er utfordrende i forhold til kirkens anerkjennelse av det kirkelige demokrati og det allmenne prestedømme som grunnlag for styring av kirken. Kirkeordningen forutsetter at de kirkelige råd utfører sitt arbeid i tråd med vår tro og bekjennelse. Den forutsetter at kirken anerkjenner at også dette hører med i kirkens selvforståelse helt og fullt og ikke med forbehold eller som noe slags nødsprinsipp. Rekruttering og utvikling av kirkelige ledere har de samme forutsetningene.

MÅNEDENS SALME NOVEMBER 2016

AV ESTRID HESSELLUND OG SINDRE EIDE
ESTRID.HESSELLUND@EIDEFORLAG.NO / SINDRE.EIDE@EIDEFORLAG.NO

NÅDEN ER DITT KVARDAGSKÅR (N13 500)

T: JOHANNES MØLLEHAVE 1985 O: TIL NORSK 2011 M: MARTIN JOACHIM ELMQUIST 1993

Johannes Møllehave (f.1937) er dansk prest, forfatter, salmediker og foredragsholder. Flere komponister er blitt inspirert til å skrive melodi til hans kjernesalme "Nåden er din dagligdag".

I Den danske salmebog 2002 er det tatt med to melodier. Og da den i norsk sammenheng ble foreslått i salmebokforslaget 2008, var det med en tredje melodi. I 2010 var salmen med som et dansk bidrag til gudstjenestemateriell på Det lutherske verdensforbunds generalforsamling i Stuttgart, her med Elmquists melodi fra Den danske salmebog.

Med denne svært sangbare melodien kom salmen i 2013 også med i Norsk salmebok (N13) i nynorsk oversettelse. Komponisten Martin Joachim Elmquist er kjent, også som dirigent for flere store orkestre både i Danmark og ellers i Europa.

Johannes Møllehaves salme om nåden utlegger i få strofer et teologisk kjerneord fra både Det gamle og Det nye testamentet. Uttrykk som "å finne nåde for dine øyne" (1 Mos 18,3) og "Min nåde er nok for deg" (2 Kor 12,9) sier noe om forholdet mellom Gud og mennesker. Hos Paulus er nåden et tegn på Guds barmhjertighet og tilgivelse. Det er den betydning Møllehave tolker i sin salme – fra innforstått kirkespråk til vanlig daglig språk.

På latin heter nåde "gratia", det samme ord som i "gratis". Møllehave vil ha oss til å forstå at nåde er det som kommer til oss uten at vi har gjort noe som helst, at nåde er stort og smått i det helt vanlige daglige liv, alt det som til sammen gir innhold i tilværelsen. Nåden er det enkleste av alt. Det er rett og slett "at være / å vere". For fuglene er det å fly "å vere". For en voksen som står med et barn på armen, er akkurat dette "å vere". For en flyktning er det å bli møtt med gjestfrihet "å vere". Slik uttrykkes dette i den danske originalteksten:

*Nåden er din dagligdag, / hverdagen, det nære.
Mennesker at leve med, / nåden er: at være. (v1)*

"At være / å vere" er også å motta hverdagen i bevisstheten om Guds kjærlighet:

*Nåden er den kjærlighet, / som blev grundløst givet.
Nåden er den hverdag, som / binder dig til livet. (v2)*

Den første setningen i dette verset er oversatt slik i Den norske salmebokens nynorske versjon:

Nåden er kvar dag å få / Herrens kjærleiksgåve.
Det er synd at originalens understrekning av nåden som den kjærlighet "som ble grunnløst givet", er blitt borte i den nynorske versjonen. Også på andre steder i oversettelsen fra dansk stusser vi over formuleringer som er valgt, og undres over hvorfor ikke også den danske originalteksten kunne vært med i Norsk salmebok.

Vi mennesker kan være nådeløse mot hverandre og mot oss selv, men nåden er at det finnes ord fra Gud som gir alt tilbake, når vi tror vi har mistet alt. Nåden kommer utenfra med alt det vi ikke kan unnvære: *Uden håb og uden Gud / lar vi døden råde. / Tro og håb og kjærlighet / får vi kun af nåde.*

En kvinnelig teolog fra Natalprovinser i Sør Afrika har sagt: "Når Gud sier til Paulus og til oss: 'Min nåde er deg nok', så betyr det ikke at Gud tar problemene bort, men at han gir nåde til å holde ut når livet er vondt og vanskelig". Dette er sagt på bakgrunn av vold, fattigdom og uhelbredelige sykdommer som plager Afrika, - nesten parallelt til Paulus som opplevde forfølgelse, fengsling, fordrivelse og mishandling. Derfor er "nåden" et sterkt ord til overlevelse, - også i dag. Møllehave uttrykker det slik i salmens tredje vers: *Nåden er et ord fra Gud / over alle dage. / Nåden er, når alt er tabt, / at få alt tilbake.*

Gå inn på www.nrk.no! Der finner du hele TV-sendingen "Salmeboka minutt for minutt" og kan søke opp denne salmen, fremført av Rondane gospelkor.

FRA BOKFRONTEN

**EIVOR ANDERSEN OFTESTAD:
VI LAGER BARN
REPRODUKSJON GJENNOM 500 ÅR**
FREKK FORLAG, 2016
ISBN: 9788293097273
203 SIDER

I kirkebønnen finner vi følgende formulering: ”Hjelp oss å verne om menneskets verd fra livets begynnelse til livets slutt.”

Nå viser det seg at det finnes stadig flere muligheter for valg rundt livets begynnelse og livets slutt, og ikke minst forskjellige syn på hvordan livets begynnelse og livets slutt ideelt sett skal forstås. Boka ”Vi lager barn” handler om livets begynnelse, og om hvordan vi opp gjennom historien har tolket livets begynnelse inn i forskjellige virkelighetsforståelser.

Eivor Andersen Oftestad setter foten ned i tre forskjellige historiske settinger, og ser her flere sider ved det å få barn (unntagelse, svangerskap og fødsel) samt de barnløses situasjon og den barnreproduksjon som foregikk utenfor de gitte rammer.

Den første ”linsen” dette sees gjennom handler om tidlig protestantisk kultur hvor barneavl ble sett på som Guds ansvar. Her møter vi den

danske adelskvinnen Else Grubbe som dør i barsel som 19-åring i 1631. Livet som kvinne i fruktbar alder er krevende når seksualitet og forplantning leves ut innenfor rammene (dvs. ekteskapet), og for noen hjerteskjærende umulige når dette foregår utenfor rammene. Med bibelfortellinger og eksempler fra datidens litteratur får vi et innblikk i fruktbarheten som skjebne og plikt.

Del to i boka handler om industrisamfunnet og hvordan livets begynnelse ser ut når barneavl gradvis blir samfunnets ansvar. Her møter vi godseierdatteren Katti Anker Møller (1868–1945) som målbærer og slåss for mange av endringene rundt livets begynnelse, som vi ser i dag. Hun var en sterk pådriver bak de Castbergske barnelover som kom i 1915, hvor det ble bestemt at en mann skulle ha samme forpliktelse ovenfor sine barn uansett om de var født i ekteskap eller ikke. Hun slåss for de ”overanstrengte” mødre og hadde sin oppmerksomhet særlig rettet mot arbeiderkvinnene som i gjennomsnitt fødte mange flere barn enn borgerkvinnene. Hun mente at å føde barn i ubegrenset antall ikke var en slags religiøs plikt, at barnebegrensning var et middel til sosial velferd og samfunnets fremgang, og at kvinnen var den som måtte ha råderett over egen kropp. Diskusjonene omkring dette tema rundt det moderne gjennombruddet blir også gjengitt; dette er noe av det mest interessante i boka, at det er så mange stemmer med, både Hamsun, Undset og mange flere.

Linse nummer tre som tema sees gjennom er den postindustrielle velferdsstaten hvor barne-design blir/er et individuelt ansvar. Her møter vi mange fortellinger og opplevelser. Det handler

om legalisering av abort, og etter hvert fosterdiagnostikk, selektiv abort og fosterreduksjon. Det handler om stadig nye medisinske muligheter for å skape barn, surrogati, donorbarn og hvordan biologi/natur skiller lag med foreldreskap/omsorgsevne, og hvilke konsekvenser det har eller kan få. Plutselig er det helt nye ting som befinner seg utenfor rammene og det akseptable – for eksempel å føde og ta imot et barn som man vet har en funksjonshemning. Utviklingen fra barnløs til barnefri beskrives også. Det er i det hele tatt veldig mange av dagens diskusjonstema når det gjelder livets begynnelse, man får vite mer om, beskrevet på en slik måte at det gir rom for egne vurderinger.

Til slutt ser forfatteren framover og retter vår oppmerksomhet mot noen svært aktuelle spørsmålsstillinger. Hva er livet selv, spørres det til slutt; er livet noe som er gitt oss utenfra, eller er

det noe vi selv bør ta mest mulig kontroll over?

Jeg synes denne boka er til å bli klok av; de mange fortellingene og stemmene gjør at den er lettlest, selv om vi får mange historiske og til dels også medisinske fakta hele veien.

I tillegg synes jeg boka er vakker; den har god layout, og bilder som gir noe mer til helheten, er valgt ut. Det er ingenting som tyder på at det vil bli mindre diskusjon om både livets begynnelse og livets slutt, siden medisinen stadig kan gjøre mer, og vi da følgelig får flere valg på hva vi kan og bør og vil gjøre på disse områdene. Ingenting er vel heller så omgitt av følelser og opplevelser av alle slag, som samtalen vi har om livets begynnelse. Jeg tror denne boka kan være med å utruste oss for nyanserte og kloke samtaler om dette.

Anne Grete Listrøm

luther

Tonje og Dag W. Haugeto Stang

TID FOR TO

299,-

Med visdom, erfaring og en solid dose humor leder Tonje og Dag oss gjennom råd og prinsipper for hvordan parforholdet best kan ivaretas og styrkes. Ukentlige lesestykker og samtale spørsmål gjør boken til en sørvisstasjon for par som ønsker å skape en fast rytme på "vår kveld" i hverdagen, med

tid og rom for fruktbare samtaler. Boken kan med fordel gis som gave, og er rikt illustrert av Lars Aurtande.

Tonje og Dag W. Haugeto Stang har holdt samlivskurs i en årrekke og har lang erfaring som foredragsholdere og samtalepartnere.

Boken er et glimrende redskap i parterapi eller en gave til brudeparet.

www.lutherforlag.no

SØNDAGSTEKSTEN

NILS-TORE ANDERSEN - VEGARD F. SOLTVEIT - TORE LAUGERUD - EYOLF BERG - SILJE GUNLAUG YUN ENG

2. SØNDAG I ÅPENBARINGSTIDEN - 3. SØNDAG I ÅPENBARINGSTIDEN
4. SØNDAG I ÅPENBARINGSTIDEN - KYNDELSMESSE - 5. SUNDAG I OPENBERRINGSTIDA

2. SØNDAG I ÅPENBARINGSTIDEN

15. JANUAR 2017

Prekatekst: Matt 3,13–17

Lesetekster: Jes 42,1–6 / Apg 18,24–19,7

Liturgisk farge: Grønn

TIL DAGEN

I Åpenbaringstiden i vår kirke står misjonen i fokus. Denne søndagens evangelietekst handler om solidaritet. Når Jesus, den syndfrie, går inn under johannesdåpen, solidariserer han seg med mennesket for å gjenopprette bruddet med Gud. Han går inn i menneskets sted. I handling, sterkere enn ord, vil Jesus vise at hans plass er hos det menneske som alt har gått i stykker for. Med en handling som alle kan se, vil han erklære at hans plass er der for menneskets skyld. Den eneste blant mennesker, som ikke trengte til omvendelse, bøyer seg ned i omvendelsens dåp. Også kirken har fra sin Herre fått ordre om å synliggjøre Guds kjærlighet i handling. Det handler om solidaritet og nestekjærlighet. Det taler ofte sterkere enn ord. Vi skal i handling vise men-

nesker at Gud er glad i dem og forkynde for dem ved ord om det uforskyldte evangelium. Ord og handling hører sammen. Vi skal ta omsorg for det hele mennesket, slik vi alle er kalt til å være medmennesker for hverandre. I sin dåp viser Jesus nettopp i handling Guds kjærlighet og nåde.

Generalsekretær i Kirkenes Verdensråd, Olav Fyks Tveit har en gang skrevet at ”kristendommen er ein religion med krossen som teikn. Det er ikkje eit maktteikn, men eit teikn på Guds son, tenaren som gav opp all maktposisjon for å verte oss lik, ja, endå til for å gje alt for oss i ein nedverdiggande død. Det å bere krossens teikn er, som ein malaysisk biskop sa det, eit teikn på at du tek andre sitt menneskeverd på alvor og er eit religiøst menneske som vil vise andre den respekt dei har rett på. Krossen er eit vitnemål om at spørsmålet om Gud ikkje skal avgjerast med maktovergrep, og at budskapet eigenleg handlar om vilje til å ikkje bruke makt.” Hans Nielsen Hauge brukte ofte uttrykket: ”Å tre den enkelte nær”. Jeg tror det er akkurat det som skjer ved Jesu dåp. Jesus solidariserer seg med mennesket ved å gå inn under johannesdåpen og trer oss nær med Guds kjærlighet i handling.

*Vår Mester kaller fortsatt inn til samfunnet med seg.
I åpenhet og ydmykhet går Jesu venners vei.
Han lærer oss å elske, så verden kan få tro
det gamle kristne vitnesbyrd om kjærlighetens bro.
(Liv Nordhaug)*

TIL TEKSTEN:

Situasjonen er den at Johannes døperen står i ørkenen nordvest for Dødehavet og forkynner omvendelsens dåp til syndenes forlatelse, omvendelse i betydningen av en helt ny innstilling overfor Gud til et nytt liv i bot og tro. Et nytt kapittel har begynt for jødene og for hele menneskeslekten. La dere døpe, og la det være en bekjennelse av at dere fra nå av vil tro på Messias. Dette var Johannes hovedtema der ute i ørkenen. Og midt i dette kommer Messias, Jesus fra Nasaret, til Johannes for å bli døpt. Han, den rene, vil renses. Den uskyldige vil bekjenne skyld. ”Den plettfrie vil bli kvitt sine flekker. Hva er da dette for noe? Det er ikke underlig at døperen stritter imot. Det er til og med som om vi bak samtlige fire evangelisters beretninger om begivenheten aner en undring og en fornemmelse av noe som er så helt annerledes at det sprenger alle våre forestillinger.” (Georg Geil)

TIL PREKENEN:

Jo mer jeg leser og grunner på dagens evangelietekst, desto mer grepet blir jeg. Alle evangelistene forteller om Jesu dåp. Så viktig er den. Ja, den er sannelig Jesu ordinasjonsdag hvor han innsettes av sin himmelske Far til sin store gjerning. Det er Jesu innvielsesdag. Det har vært stille om Jesus i nesten 18 år. Siste gang vi hørte om ham, var som 12 år gammel gutt i templet. I disse 18 årene som nå er gått, har Jesus høstet den menneskelige erfaringen som han måtte ha for å kunne bli menneskets Frelser. Bibelen sier det slik: ”Han måtte i alle ting bli oss lik, for at han kunne bli en miskunnelig og trofast yppersteprest for Gud til å gjøre soning for folkets synder ...”, og så føyer hebreerbrevets forfatter til: ”For ved at han selv har lidt og har vært fristet, kan han komme dem til hjelp som blir fristet ...” I disse ordene finner vi mye av det som Jesus har vært gjennom disse 18 ukjente årene. Fra nå av begynner en ny epoke. Jesu dåp er på en måte en innvielse til Jesu frelsesgjerning. Ut fra et av versene i teksten får vi et inntrykk av at Jesus har forståelsen av at dette er den veien han må gå, og han er villig til å gå den. Johannes ville ikke døpe Jesus, men Jesus sa: ”La det nå skje! Dette må vi gjøre for å

oppfylle all rettferdighet. Da lot Johannes det skje ...”

Hvorfor ville Jesus det slik? Kanskje fordi han ville si jødene og oss noe viktig på en mer synlig måte enn med ord. Med en handling som alle kan se, vil han erklære sin plass som frelser. Han den rene og syndfrie går inn i syndsforlatelsens dåp. Den eneste blant mennesker som ikke trengte til omvendelse, bøyer seg ned i omvendelsens dåp. Han vil det slik. ”Dette må vi gjøre for å fylle all rettferdighet,” sier han i teksten vår. Jesus selv går inn i synderens plass. Han tok vår skyld og straff på seg for at vi skulle få hans rettferdighet. Denne gjerning er det han nå går inn i. Da Jesus steg opp av elven igjen etter at Johannes hadde døpt ham, åpner himmelen seg over ham, og Guds Ånd falt over ham som en due. Det lød en røst som sa: ”Dette er min Sønn, den elskede, som jeg har behag i ...” Gud bekrefter at Jesus er Frelseren, Messias. Her er alle personene i Treenigheten i aksjon.

Det er en viktig dag i frelseshistorien vi markerer denne søndagen. Kanskje skulle det vært en av kirkens store festdager!

I Apostelgjerningene leser vi om at Paulus en gang kom til Efesos og fant der blant de kristne noen som aldri hadde hørt tale om Den hellige ånd. Paulus spurte dem hvilken dåp de var døpt med og fikk til svar: Johannesdåpen. Da forklarte Paulus dem at denne dåpen bare var en forberedende dåp. Så ba de om å bli døpt til Den Herre Jesu navn, og de fikk Den hellige ånd, står det skrevet.

Så er det ikke noen johannesdåp vi døper med, men en fullkommen dåp, en dåp som har sin rot i Ham som gikk inn i syndernes sted. I sin dåp tok Jesus på seg vår urenhet for at Han i vår dåp kunne gi oss sin renhet. Det er jo dagens vidunderlige evangelium.

Derfor bærer vi med takk og tro våre barn til Herren i Den hellige dåp, for at de skal få del i hans velsignelse, og syndige menneskebarn som de er, under syndens og dødens lov, bli Guds barn av nåde ved badet til gjenfødelse og fornyelse ved Den hellige ånd. Det er seierstonen som lyder verden over når mennesker gjennom dåpen blir innlemmet i den kristne kirke.

Vi kjenner alle til hva som skjedde da misjonæren Hans Palludan Smith Schreuder i 1858 kunne skrive hjem fra Zululand at etter 14 års misjonsarbeid var den første zulu blitt døpt og innlemmet i Kristi kirke. Den første døyte var en fattig tjenestejente. Da gikk det et lovsangsbrus blant de kristne i Norge, og presten og salmedikteren Landstad tok til pennen og skrev i glede:

*Oppløft ditt syn, o kristen sjel.
Det dugger over dal og fjell,
det våres alle vegne.
Gud har sin milde hånd opplukt
den gode sæd har båret frukt
i fjerne verdens egne.*

Siden den gang er det døpt millioner av barn og voksne gjennom kristen misjon. Gjennom dåpen lukkes mennesker inn i et rike hvor det gjelder andre lover enn i kuldens og skrytets og ubarmhertighetens verden. I misjonsbefalingen er det benyttet et uttrykk fra datidens rettspråk når det står: "idet dere døper dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn ..." Egentlig står det "på ens konto". Å døpe et menneske eller et folk i Jesu navn vil si å sette det mennesket inn på Jesu konto. Vi vet litt i dag om aksjekurser og kronekurser som svinger, men når disse og alle andre kurser svinger og mange verdier blir usikre, da står jesuskontoen hos Gud urørt og urørlig. Og du står dekket av Guds omsorg. Jesu frelsesgjerning gjelder for deg, og det er nok! For et budskap å formidle på 2. søndag i åpenbarings-tiden!

TIL GUDSTJENESTEN:

Det er viktig at det legges opp til at misjon får sin sterke plass i gudstjenestene gjennom salmer og betraktninger i denne åpenbaringstiden. Ikke alle pretekstene passer like godt til å løfte frem misjonsperspektivet, men det er mulig å legge vekt på dette ved valg av salmer. Kirkerådet har bestemt at det skal fokuseres på misjon i denne perioden av kirkeåret, og det er å håpe at flest mulig menigheter slutter opp om denne visjonen.

NILS-TORE ANDERSEN
TIDL. GENERALSEKRETÆR,
MISJONSALLIANSEN
NILSTORE@ONLINE.NO

3. SØNDAG I ÅPENBARINGSTIDEN

22. JANUAR 2017

Evangelietekst: Joh 2,1–11

Lesetekster: 1 Mos 1,26–31 / Åp 21 1–6

Liturgisk farge: Grønn

TIL DAGEN

Siden de ble skrevet et sted mellom år 90–100 e.Kr., er tekstene fra den jødiske fiskersønnen Johannes noen av tidenes mest leste og har vært gjenstand for massiv forskning og granskning. Johannes blir omtalt som kjærlighetens apostel, og tekstene hans er vakre, dype og underlige. Gjennom dem blir vi kjent med Herren Jesus, og vi blir utrustet til tjeneste for og med ham.

Et omfattende og vanskelig spørsmål å svare på er: *Hvorfor skrev han?* Et svar finner vi i Joh 20,30–31, helt mot slutten av evangeliet. Johannes skriver at mange andre tegn og fortellinger kunne vært nedtegnet, men disse som nå er gjengitt er valgt for at vi skal tro at Jesus er Messias, Guds Sønn, og ved troen ha liv i hans navn. Slik har fortellingene en virkningshensikt. De skal virke overbevisning slik at mennesker ser at den jødiske mannen fra byen Nasaret nord i Israel i sannhet er den Messias som hele Skriften vitner om. Messias er også Guds Sønn, og dermed av samme vesen som Far (Joh 10,30). Slik Far har liv i seg selv, har også Sønnen liv i seg selv (Joh 5,26). Han er den evige, veldige Gud. Johannes forteller også flere steder hvordan Jesus selv bruker den guddommelige betegnelsen *Jeg er* om seg selv, slik Herren presenterte seg for Moses i den brennende busken (2 Mos 3,14). Det er også viktig for Johannes å fortelle at Gud er blitt menneske i Jesus fra Nasaret (Joh 1,14). Menneske og Gud i ett. Sann Gud og sant menneske. Jødene kjente godt til Guds herlighet, den som hadde fylt tempelet slik at prestene ikke kunne

gå inn å gjøre tjeneste (2 Krøn 7,2). Johannes skriver nå at Guds herlighet er fullt og helt til stede i Jesus (Joh 1,14). Jesus er Guds herlighet og har vist oss Guds herlighet. Den som ser Jesus Messias, ser Guds herlighet.

Den liturgiske fargen i denne delen av kirkeåret er skal symbolisere vekst og livskraft. I dagens tekst ser vi hvordan Jesus inviterer og befaler vanlige mennesker til å være delaktig i et gudommelig tegn. Også vi inviteres til vekst og ny livskraft idet vi ser at Herren vil inviterer oss inn og med i sitt store misjonsoppgang i verden.

TIL TEKST OG PREKEN

Messianske tegn

Det hebraiske ordet *Messias* betyr *den salvede* (Joh 1,41). Opprinnelig er dette tittelen til kongen, som i Israel ble innviet til sin stilling ved salvelse. I jødedommen ble Messias det viktigste navnet på frelseskongen som skulle komme. Johannes bruker begrepet *sēmeion* som betyr *tegn* eller *merke*, når han forteller fram Jesus som Messias. Det gjelder også teksten i Joh 2. Dette var et første tegn Jesus gjorde, og det skal vise oss at Jesus er frelseskongen Messias. For hvem, foruten Gud, kan gjøre vann til vin? I det øyeblikket vanlig vann omskapes til vin, skjer det en guddommelig handling.

Han som vil og kan

Det siste verset i dagens tekst kan gi oss en god innfallsvinkel. Her skriver Johannes at dette er det første tegnet Jesus gjorde, og at han denne dagen *åpenbarte sin herlighet, og disiplene hans trodde på ham*. Tegnet viser Jesus som den suverene skaper av og hersker over den materielle verden; samtidig er han den nådefulle og omsorgsfulle. Han hadde ikke behøvd å gripe inn. Likevel gjør han det. For denne dagen holdt det på å skje noe ytterst pinlig. Det var vertskapets oppgave å sørge for at det var tilstrekkelig med vin i bryllup. Beregningene hadde slått feil, og pinligheten sto for døren. Maria, Jesu mor, som selv var gjest, oppsøker da Jesus. Selv om han enda ikke hadde gjort noe tegn, går hun til ham i tro på at han *kan og vil* hjelpe. Hun sier til tjenerne *”Det han sier til dere, skal dere gjøre”*.

Maria viser en forbilledlig tro. Hun må ha trodd at Jesus *kunne* utføre det umulige, samtidig som hun må ha trodd at han *ville*. Peter som også var tilstede i dette bryllupet, oppfordrer oss til å kaste alle våre bekymringer og problemer på Jesus, for han har omsorg for oss (1 Pet 5,7). Det er ikke alltid disse to verbene samstemmer i vår urettferdige verden. Nesten alle jordens ressurser brukes av noen få prosent av verdens befolkning. Det er urettferdig. Samtidig er det også slik at mennesker og folkegrupper ennå ikke har hørt evangeliet. Det er også urettferdig.

Å FLYTTE VANN

Hva er lettest – å flytte vann eller å gjøre vann til vin? Tegnet Jesus gjør, er guddommelig, og samtidig inviteres vanlige mennesker til å være delaktige. Det sto seks vannkar av stein der, som hadde en viktig rolle i det jødiske hushold. Ingen spiste uten å vaske hendene først (Mark 7,3). Nå ber Jesus tjenerne flytte vann, slik at vannkarene blir fylt opp.

Jesus kunne ha flyttet vannet selv, men velger å bruke mennesker. Han inviterer dem med inn i det guddommelige. De kunne flytte vann. Spørsmålet nå er om de er villige. For de kunne protestert. I tro og i lydighet flytter de likevel vannet slik Jesus har befalt dem til å gjøre. I teksten utvikler det seg på den måten et samspill mellom Jesus og tjenerne. De flytter vann, Jesus gjør det guddommelige. Det er kun han som kan skape vin utav vann. Samtidig velger han å bruke mennesker.

Slik Jesus befalte tjenerne å flytte vann, befaler han oss til å gå og gjøre alle folkeslag til disipler (Matt 28,18–20). Misjon er på mange måter et samspill mellom Gud og mennesker. Vi inviteres og befales til å være med – til å stå opp mot urett, kjempe for det gode og dele evangeliet med de som ennå ikke har hørt. I dette samspillet kan verden få se Guds herlighet, en herlighet den enbårne har fra Far, full av nåde og sannhet. Gjennom misjon får stadig flere mennesker og folkegrupper tro at Jesus er Messias, og ved troen ha liv. La evangelietekstene skape vekst og livskraft i våre liv – slik at som *Peter, Johannes og Maria gjorde før, da de delte ut sin glede, skal vi gå*

fra dør til dør. Og når Ordets nøkler åpner en lukket hjertegrind, går vi et skritt til siden slik at Jesus slipper inn (fra tredje vers i N13 697).

SALMEVALG:

Der det nye livet lever (N13 697)

Din rikssak Jesus være skal (N13 691)

Guds Sønn steg ned å tjene (N13 668)

Da jeg trengte en neste, var du der (N13 671)

Et godt salmeforslag fra åpenbaringstidens samler er *Kristus er verden lys, han og ingen annen* (N13 101)

VEGARD F. SOLTVEIT
HISTORIKER, KRISTENDOMSVITER OG
ASSISTERENDE GENERALSEKRETÆR
DEN NORSKE ISRAELSMISJON
VEGARD@ISRAELSMISJONEN.NO

4. SØNDAG I ÅPENBARINGSTIDEN

29. JANUAR 2017

Evangelietekst: Luk 18,35–43

Lesetekster: Salme 146,1–10 og Rom 16,25–27

Liturgisk farge: Grønn

TIL DAGEN: HERREN LAR MYSTERIET KOMME FOR DAGEN

Dagens tekster er fantastiske – i seg selv vel verd et gudstjenestebesøk! Salme 146 slår an tonen: ”Jeg vil lovsynge Herren hele mitt liv”. Bare hos Gud finner vi virkelig hjelp, hjelp som varer. ”Stol ikke på fyrster, mennesker som ikke kan hjelpe ... Herren gir de blinde syn. Herren reiser de nedbøyde opp. Herren elsker de rettferdige.” Slik er det – og det kan erfares. På samme tid er det en godt skjult hemmelighet. Misjon, sier Paulus, er å åpenbare denne hemmeligheten for alle folk – og for hele folket. Det er Jesu sendelse, det er menighetens sendelse. Vi som er kalt til ham i dåpen, kalles i dag på nytt til å la oss forene med Jesu sak i verden.

TIL TEKSTEN:

Prekenteeksten forteller om en hendelse i Jesu liv som har gjort inntrykk. Derfor er den blitt tradert. Fortellingen står mot slutten av den store ”reiseberetningen” (9,51–19,27), like før Jesus ”vender ansiktet mot Jerusalem”; dvs. mot korset og oppstandelsen. Underveis bringer han Guds frelse til Israel/Gud åpenbarer hemmeligheten ved ”å gjeste sitt folk”. Men det er mer: ”Alle mennesker skal se Guds frelse.” (3,6) Lukasevangeliet forteller om begynnelsen av en *verdensmisjon*. Den starter i Jerusalem (1–2) og går via Galilea og Samaria tilbake til Jerusalem. Apostlenes gjerninger er bind to som forteller om evangeliets gang til verdens hovedstad, Roma.

Fortellingen er enkel og vel egnet til Jesusmeditasjon; dvs. innlevelse i fortellingen med alle sanser, som om vi var til stede. Jesus og disiplene er i ferd med å legge bak seg den fruktbare Jordandalen. Rett i utkanten av Jeriko, knutepunktet der den sørlige ruta dreier vestover gjennom Judeas ugjestmilde fjellørken sitter, det en blind tigger. Kanskje satt han der hver dag? Kanskje hadde Jesus gått forbi ham mange ganger før? Denne gangen blir Jesus gjenkjent, og det blir liv på veien. Den blinde har lært seg å lytte årvåkent. Han spør hva som skjer, og blir fortalt at *Jesus er her*. Da roper han gjentatte ganger: "Jesus, du Davids sønn, ha barmhjertighet med meg!" Jesus ser ham og spør: "Hva vil du jeg skal gjøre for deg?" Det spørsmålet gjør tiggeren bevisst sin lengsel og gir ham mot til å følge den. Han ber ikke om penger, men om å få synet igjen. Da skjer det noe underfullt – han blir seende – og følger Jesus.

Hvorfor ble mannen bedt om å tie? Rabbinere underviste gjerne på veien, med utgangspunkt i ting de så og møtte: "Se liljene på marken, se fuglene under himmelen ... Kanskje den blinde forstyrret undervisningen med ropene sine? Eller var det slik at den direkte bønnen som gikk rett ut fra mannens eksistensielle nød, skapte sjenanse? Vi merker oss noen detaljer i begrepsbruken. Når mannen fortsetter å rope (*ekrasen*) etter å være irettesatt, er det som et skrik i desperasjon. Tiltalen "du Davids sønn" er messiansk. Den blinde er den eneste i hele evangeliet som tiltaler Jesus som Messias. Var det derfor han ble irettesatt? Når Jesus helbreder en blind som kaller ham Messias, går han bevisst inn i denne rollen. For det var en viktig del av forventningene at Messias skulle "åpne blindes øyne" (Jes 29,18; 35,5). Samtidig går Jesu handling dypere. Den vitner om Gud Skaperen, som "lot ham gjøre mektige gjerninger iblant dere" (Apg 2,22).

TIL PREKENEN:

2000 år senere lever vi fremdeles i en splittet verden; splittet mellom de mektige og de avmektige, mellom de som er rike på ytre goder og de som mangler det meste. Nær Jeriko lyder i dag nød-ropet: "Herre, stopp krigen og ødeleggelsene,

fri oss ut!" I vår del av verden har nøden ofte en annen karakter. Her stiger et annet, men like eksistensielt nød-rop: "Er det noen som ser meg, er jeg elsket, kan jeg elske meg selv". Den blindes rop: "Jesus, du Davids sønn, ha barmhjertighet med meg," rommer alle eksistensielle nød-rop.

Derfor finnes det knapt noe rop som har en så dyp virkningshistorie:

- *Diakonien* vokste fram i kirken, som svar på ropet fra de lidende. Den øvde opp samfunnets evne til å se og høre slik at det litt etter litt utviklet tjenester som ivaretok barmhjertighet og rettferdighet. Alle døpte må i dag stilles innfor kallet til å la seg forene med Jesu sak i verden, ved å *se, vurdere og handle*. Disse begrepene som vi kjenner gjennom den latin-amerikanske frigjøringsteologien, har sine røtter i den ignatianske (jesuittiske) spiritualiteten. Kilden til endring er gjennom bønn å se Jesu nærvær, og la seg forme av dette nærværet. "Herre, hjelp meg å rette all min oppmerksomhet mot deg, så du kan bli barmhjertighetens og rettferdighetens Gud i meg og gjennom meg" (Gerhard Hughes).
- I den kristne tradisjonen er den blindes rop (også) blitt til *bønn*: "Herre (Jesus), miskunne deg!" Den bes hver gang vi feirer gudstjeneste. Ordene er bærere av en så sterk hellighet at liturgien har bevart dem på NTs original-språk: *Kyrie eleison*. Den blindes rop har blitt til en liturgisk påkalling av Jesu navn og gått inn som en konstituerende del av kirkens gudstjenestefeiring.
- Nettopp i de palestinske ørkenområdene utviklet den blindes rop seg på 400-tallet til en viktig personlig bønn: Jesusbønnen, eller *hjerdebønnen*. Man ba: "Jesus Kristus, Guds sønn, miskunne deg over meg," som en stadig gjentatt bønn. Man erfarte at *denne* bønne hadde evne til å skape hvile midt i dagliglivets gjøremål, og bevare hjertet fra fristelser til å handle i strid med sitt kall. I ortodoks spiritualitet er Jesusbønnen den viktigste bønne. Men noe bemerkelsesverdig er i ferd med å skje: på tvers av tro og kirke-tilhørighet begynner mange mennesker i vesten å be Jesusbønnen. Skrifsamlingen Filokalia,

som ble opprinnelig utgitt i 1782 med sikte på munkene i det ottomanske riket, får sitt gjennombrudd i dagens post kristne Europa, gjennom oversettelser til en rekke europeiske språk! Hvilken eksistensiell nød forteller det om? Hvordan kan kirken møte lengselen etter stillhet og fordykning blant dagens mennesker?

Tekstens virkningshistorie har sin grunn i at Jesus går opp til Jerusalem for å overgi seg til den residerende verdensmakten og gjennom det overvinne den. Makten fremtrådte som en treenighet med ulike navn: Rom, sadukeismen og fariseismen. Den rendyrkede maktviljen, den karakterløse verdsligheten og den feilrettede religiøse iveren. Foreningen av disse tre maktene naglet Jesus til korset og banet gjennom det veien for oppstandelsen og Åndens komme. Han som forsetter å fremkalle Guds bilde i menneskene.

SALMEFORSLAG

275 O store Gud vi lover deg, vers 1–4, 11–13

282 Himlens konge vil vi prise

708 There is a longing in our hearts

– eller: 99 Jesus från Nazaret

378 Da Jesus satte sjelen fri

– eller: 364 Så kom du da til sist

602 Lat kvar jordisk skapning teia

616 La din vingård bære frukt

613 Usynlig er ditt rike

482 Deg å få skode

TORE LAUGERUD
LEDER AV AREOPAGOS, NORSK SEKSJON
TL@AREOPAGOS.NO

KYNDELSMESSE

2. FEBRUAR 2017

Prekentekest: Luk 2,22–40

Lesetekster: 1 Sam 1,21–28 / 1 Joh 1,1–4

Liturgisk farge: Hvit – Kristusfest

TIL DAGEN:

I kyndelsmessen er det igjen tonene fra Kristi Fødselsfest, som bryter gjennom. Dagen er den 40. juledagen – igjen dukker tallet 40 opp som et sentralt element i frelseshistorien: Det gamle gudsfolket var 40 år i ørkenen; det er 40 dager fra påske til himmelfart, og vi har jo også 40-dagersfasten før påske. Jeg henviser til Peter Halldorfs bok "Hellig år" for dem som vil sette seg mer inn i betydningen av dette tallet.

Kyndelsmessen kjenner vi fra middelalderen, men i de fleste protestantiske land ble den etter hvert borte, dessverre. Jeg mener det er en berikelse for Den norske kirke at dagen er kommet på plass igjen, og jeg oppfordrer prester og menigheter til virkelig å feire denne dagen, også når den faller på en hverdag, for det er en dag full av symbolikk.

Selve ordet "kyndel" kommer fra et gammel-norsk ord for lys (tilsvarende "candle" på engelsk), og det er nettopp lyset som er sentralt i evangelieteksten: "... et lys til åpenbaring ...". Fra middelalderen stammer den skikken som fortsatt praktiseres i de katolske kirkene, at de lysene som skal brukes i kirken gjennom året, innvies denne dagen. Mange katolske troende bringer også med egne lys som blir velsignet og innviet til bruk i hjemmene – kanskje en skikk å ta med seg også i Den norske kirke? – forutsatt at den gjennom prekenen knyttes klart til Ham som selv er lyset.

TIL TEKSTEN

Tekstperikopen er klart avgrenset. Hele hendelsen finner sted på den 40. dagen for Jesu fødsel, utløpet av den foreskrevne rensesestiden for en kvinne som hadde født. Så vidt jeg vet, er det heller ingen spesielle teksthistoriske problemer knyttet til teksten. Den er lukansk særstoff, og det er derfor all grunn til å forstille seg at den bunner i Marias erindringer om det som skjedde. Rensesestiden – og avslutningen av den – var jo noe som særlig angikk kvinnene. Kanskje det også er grunnen til at vi får høre om Anna Fanuelsdatter?

Likevel er det først og fremst gamle Simeon som står i sentrum i fortellingen. En gammel legende som fremdeles er levende i noen av de orientalske kirkene, vil ha det til at Simeon var den siste gjenlevnede av de sytti oversetterne av Det gamle testamente til gresk. I så fall må han ha hatt en anelig alder! Simeon skulle visstnok ha hatt ansvar for oversettelsen av Jesaja og i den forbindelse fått løftet om at han ikke skulle dø før han hadde sett oppfylt det Jesaja forkynte. Og idet han har barnet i armene sine, bryter han ut i en av de tre store hymnene som Lukas har med i begynnelsen av sitt evangelieskrift, ”*Nunc Dimittis*”, en hymne som raskt også fant sin plass i Kirkens kveldsbønn, og som vi fremdeles finner som det helt sentrale elementet i *kompletoriet* i tidebønnstradisjonen. I denne hymnen er det nettopp *lyset* som er det sentrale elementet, lyset som sprenger grensene fra den gamle pakt, lyset som blir til åpenbaring for hedningene – og til ære for gudsfolket, for nå åpenbares det at dette folket har tjent til å forberede frelsen, en frelse for alle folkeslag. Grensene faller, og fram står ett gudsfolk – av alle folk og tungemål. Men nå er jeg allerede langt inne i prekenen ...

TIL PREKENEN

Lyset må være det sentrale elementet i dagens preken, lyset som skinner i mørket, lyset som tennes for hedningene, lyset som sprenger grensene. Og i forlengelsen av dette kan det også passe å si noe om lysene som symbol på det ene, store lyset. Og grunntonen må være at det er nettopp barnet som er dette lyset. Samtidig skal

vi også være oppmerksom på det Simeon sier til Maria: ... til fall og oppreisning ... et tegn som blir motsagt ... Allerede her aner vi skyggene fra påskedramaet – og fra senere tiders, også vår egen tids, motsigelser mot troen på Ham som er lyset, enten det skjer i form av moderne, rasjonalistisk ateisme, eller det skjer i form av drap og terror i Guds navn. Men grunntonen er og blir lyset, *Lux invincibilis*, det uovervinnelige Lyset som Herren har tent, og som skal lyse når alt annet slukner. Det er den frelsen som også Anna Fanuelsdatter forkynte for alle som ville høre på. Det er den frelsen vi skal forkynde på Kyndelsmessen, den 40. juledagen.

TIL GUDSTJENESTEN

Brukt liturgiens festvarianter! Det er en kristusfest! En gudstjeneste som så ettertrykkelig griper tilbake til inkarnasjonsunderet, kan ikke feires uten at den stadig gjentatte inkarnasjonen i brød og vin inngår i feiringen. Kyndelsmesse uten eukaristi, nattverd, blir i mine øyne en meningsløshet. Feir at Den inkarnerte Gud er til stede i sin menighet, like følbart som han var det denne spesielle dagen i tempelet i Jerusalem!

TIL SALMEVALGET

Igjen: Fest, fest, fest!!! Bruk jubelsalmer fra N13s avsnitt for jul, åpenbaringstid og Maria budskapsdag. Det er nok å ta av!

EYOLF BERG
PREST, SEKRETÆR I IVSS CHURCHEAR
EYOLF.KIRILL@NORDISKKATOLSK.NO

5. SUNDAG I OPENBERRINGSTIDA

5. FEBRUAR 2017

Preiketekst: Mark 2,1–12

Lesetekstar: 1 Mos 15,1–6; Rom 4,1–8

Liturgisk farge: Grøn for vekst og modning

Den lamme mannen – Markus 2,1–12

INNLEIING

Openberringstida, ei tid for misjon

I kyrkjeåret vert tida mellom jol og faste kalla openberringstida. Dette er tida me gjennom tekstane vert betre kjent med ulike sider ved Jesus og kven han er. I kyrkja er det vanleg å knytte denne tida opp mot misjon. Misjon kjem frå det latinske ordet "missio" som betyr å vere utsendt eller eit oppdrag – å vera sendt med eitt oppdrag.

TIL TEKSTEN:

Dagens tekst står tidleg i Markusevangeliet. Jesus har nett "stått fram" etter å ha vorte døypt av Johannes i Jordan. Markus startar med å fortelja om Jesu møte med dei sjuke og lidande. No er han heime att, i Kapernaum. Folk strøymer til for å sjå og høyre denne mannen det byrjar å gå rykte om. Til og med nokre farisearar er på plass; dei skal vel sjekke ut kva denne mannen folk kallar "rabbi" lærer bort.

Forteljinga er og å finna i evangelia etter Matteus (9.1ff) og Lukas (5.27ff). Matteus skriv ikkje om trengsla og at dei braut opp taket, men alle stader står det at "dei" bar ein lam mann til han.

Den lame mannen som er hovudpersonen i forteljinga, og venene hans er svært målmedvitne. Døra er sperra av folk. Då går dei opp på det flate taket, bryt det opp og firer senga med den lame ned rett framfor føtene til Jesus.

Eg vil setje fokus på dei fire som bar fram mannen. Dei såg oppdraget sitt og utførte det. No ut-

fordrag eg deg og meg: Kva er ditt oppdrag? Kva er mitt? Då snakkar vi misjon!

TIL PREIKA:

Det er nærliggande å forstå teksten ut ifrå sin eigen bakgrunn. Eg er utdanna samfunnsøkonom frå Universitet i Oslo. Blant akademikarar og i ein del andre sekulære kretsar er omgrepet "misjon" nærmast oppfatta som eitt skjellsord. Nokre assosierer det med imperialism eller "å overtyde" nokon til konvertering, især i møte med sårbare grupper. Fattige som valde å bli kristne for å oppnå materielle gode, har ofte vore omtala som "ris-kristne".

På tross av all skepsis har eg hamna i ein misjonsorganisasjon, HimalPartner. Før eg tok jobben, stilte eg meg to spørsmål:

1. Kan eg som ikkje kan eller er komfortabel med å forkynne, vere ein misjonær?
2. Kva gjer kristendomen annleis enn andre religionar? Kvifor misjonere?

Jesus er tydeleg i Matt 28,18–20: *"Eg har fått all makt i himmelen og på jorda. Gå difor og gjer alle folkeslag til læresveinar: Døyp dei til namnet åt Faderen og Sonen og Den heilage ande og lær dei å halda alt det som eg har bode dykk ..."*

Me som kristne har fått denne misjonsbefalinga. HimalPartner jobbar i ein kontekst der dei ikkje har lov av statsmaktene til å misjonere. Kan ein vere ein misjonsorganisasjon utan å ha lov til å evangelisere? HimalPartner vert kalla yrkesmisjonen. Profesjonelle kristne fagfolk jobbar saman med lokale partnarar i bistandsprosjekt. Samstundes er dei medvandrarar. Medan me har vore i Nepal, har me sett den nasjonale kyrkja vekse frå null til i dag å telle minst ein million. Dette utan at me kan skryte på oss at me har bygd kyrkjene.

I teksten i dag står det at det var fire menn som bar den lame mannen sidan han sjølv ikkje kunne koma seg til Jesus. Han var avhengig av at mennene ville bere han. Her er HimalPartners rolle; her er mi rolle. Mi sterke side er ikkje å evangelisere, men eg er god til å sjå urett og jobbe for rettferd enten det er i kvardagen eller gjennom jobben. Dermed kan eg vere "ein av dei fire" som ber. Gjennom diakonien i ord og handling

jobbar me med tiltak for å sikre folks livsgrunnlag som jobb, utdanning og god mental helse. Då hjelper me med "å bere" menneskje slik at dei sjølve kan nå fram til Jesus. Det var ikkje berre to, men fire som bar. For meg er det klart at viss me er fleire som ber, vert bora lettare for den ein-skilde. I tillegg trengs det ulike eigenskapar for å kunne gjennomføre oppdraget.

Gud er like glad i alle. Alle menneske har rett til å få dekkja sine primære behov. Og det er vårt ansvar som kristne å syte for at dette gjeld alle – ikkje berre i Noreg og vårt nabolag, men òg i land som er meir fjernliggande. I Matt 25,35–37 seier Jesus: *"For eg var svoltten, og de gav meg mat; eg var tørst, og de gav meg drikke; eg var framand, og de tok imot meg; eg var naken, og de kledde meg; eg var sjuk, og de såg til meg; eg var i fengsel, og de vitja meg."* Då skal dei rettferdige svara: *"Herre, når såg vi deg svoltten og gav deg mat, eller tørst og gav deg drikke? Når såg vi deg framand og tok imot deg, eller naken og kledde deg? Og når såg vi deg sjuk eller i fengsel og vitja deg?" Men kongen skal svara dei: "Sanneleg, eg seier dykk: Alt de gjorde mot eit av desse minste syskena mine, det gjorde de mot meg."*

Så til spørsmål 2. Kva er det me har som ikkje andre religionar har?

Det som skil kristen tru frå andre religionar, er det faktum at ingen gjerningar kan frelse meg. Jesus har tatt alle mine synder på seg, og eg får nåden. Det er ingen ting eg kan gjere for å premierast med nåden. I Romarbrevet står det om Abraham i kap 4: *"...den som ikkje har gjerningar, men trur på han som rettferdiggjier den ugudelege. Han blir rekna som rettferdig fordi han trur."* I 1 Mos 15,6 står det at Abraham hadde eitt syn der han snakkar med Gud om si sorg over at han er barnlaus, og der Gud lovar han at ætta hans skal vere like tallaus som stjernene på himmelen. *"Abraham trudde Gud, og difor rekna Gud han som rettferdig."*

Det faktum at det er trua som har frelst oss, tek eg ofte for gjeve. Kristendomen er annleis! Bibelens Gud er så full av kjærleik til oss at han gav son sin, den einborne, så kvar den som trur på han, skal ha evig liv. Det skjer igjen og igjen i Bi-

belen at Jesus seier trua di har frelst deg – til den lamme mannen, om Abraham, til kvinna med blødningar og til dei ti spedalske.

Og det er eit hovudpoeng i dagens lesetekster.

Det var *trua* til den lame mannen som frelsa han, ikkje trua til dei fire som bar han; dei var berre hjelparar og gode medvandrarar på vegen til Jesus. Likevel var dei heilt klart ein viktig del av oppdraget for å nå målet.

Jesus seier; *"Son, syndene dine er tilgjevne."* Me kristne er ikkje mindre syndige enn andre, men me har ein Gud som har vald å tilgje oss heilt gratis. Eg likar å leike med ord. Viss eg flyttar om på ordet "tilgje", så får eg "*gje til*". Då Jesus sa til den lame mannen: "Son, syndene dine er tilgjevne," gav Jesus nåden til mannen. Det er Gud som er den aktive; me tek passivt i mot. Men deretter seier Jesus: *"Stå opp ta båra di og gå heim!"* Då kallar han til handling. Eg har òg fått nåden gjeven til meg. Deretter byrjar "oppdraget" eller misjonen min. Eg skal ut og medvandre eller bere! Vil du vere med?

TIL GUDSTENESTA:

1) Viss det er familie gudsteneste:

Sett opp eit tablå, der du treng:

- Ein journalist som stiller spørsmål til berarane kva som er deira oppdrag.
- Berar nummer 1. "Leiaren" – evangelisten.
- Berar nummer 2. "Praktikaren" – ingeniøren/snikkaren.
- Berar nummer 3. "Omsorgspersonen/helsepersonale".
- Berar nummer 4. "Motivatoren" som spreier glede og song ("Det er gøy gøy gøy ..."). (gjerne eitt barn)
- Den lamme mannen: "Venene mine skulle bere meg til Jesus så eg kan bli frisk. Han er jo Guds son! Klart eg skal bli frisk!"
- Jesus.
- Folkemengde som står tett rundt Jesus.
- Viss ein vil: Farisearar.

2) Utfordre dei i kyrkjebenken til å ta oppdraget:

Legg post-it lappar i kyrkjebenken eller del ut med salmeboka.

Like før slutten av preika gje ein minutt slik at folk kan tenke etter:

- Kva er mine gode eigenskapar?
- Kva spesifikt oppdrag kan eg gjere i veka som kjem?

Skriv det ned på lappen; heng han på badespe- gelen, eller legg han i lomma som ei påminning. Det kan òg gjerast på mobilen. Skriv ned, og legg inn ei påminning slik at oppdraget sprett opp på mobilen.

Bruk gjerne musikk etterpå så folk får tid til å reflektere og kunne la oppdraget søkkje inn.

SALMEFORSLAG – OM MISJON

I tru under himmelens skyer
Kristus er verdens lys
Slik som eg var
Der det nye livet lever
Det enda som bär

Barnesongar:

Det er gøy gøy gøy
Det beste av alt
Vi tar hverandres hender og setter oss i ring
Gud er så glad i meg

SILJE GUNLAUG YUN ENG
PROGRAMANSVARLEG HIMALPARTNER
SILJE.GUNLAUG.YUN.ENG@HIMALPARTNER

NYTT FRA BISPEDØMMERÅDENE

TILSETTINGER

STAVANGER BISPEDØME

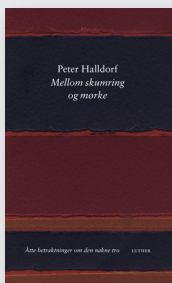
Stavanger bispedømmeråd har tilsett:

Sigbjørn Jårvik som kapellan 50 % i Ytre Stavanger prosti med Hinna sokn som særskilt arbeidsområde.

Alfred Maudal Paulsen som søkneprest i Jæren prosti med Ognå sokn som særskilt arbeidsområde.

Einar Andreassen som kapellan i Haugaland prosti med Rossabø sokn og Skåre sokn som særskilt arbeidsområde.

Dei tilsette har skrifteleg bekrefia at dei tek imot stillingane.

Peter Halldorf
MELLOM SKUMRING OG MØRKE
Åtte betraktninger om den nakne tro
 199,-

Hvorfor hadde ingen sagt at du måtte miste den gamle freden for å vinne en ny og mer virkelig fred? Idet døden sluker Jesus, mister disiplene sin tro.

Påskeaften, dagen mellom korset og oppstandelsen, speiler en realisme som ingen av oss kommer utenom, dagene når ateismen åpner seg som en avgrunn i vår sjel. Er Gud død? Finnes han ikke lenger? Har jeg levd på en illusjon?

Boken er knyttet an til fasten og påsken, men den kan også med stort utbytte brukes som en meditasjonsbok når som helst på året.

www.lutherforlag.no

Anne-Margrete Saugstad
BIBELN FOR HODE OG HJERTE
 249,-

I denne boken deler Anne-Margrete Saugstad av sin store kunnskap om Bibelen og de bibelske tekstenes bakgrunn og sammenheng. Her finner du en rekke innfallsvinkler til hele Bibelens skattkammer – fra skapelsesfortellingen til Johannes' åpenbaring. Som leser vil du få større oversikt og forståelse for hva Guds ord er, og hva det handler om: Hans plan og gjennomføring av sitt verk til menneskehetens beste.

Anne-Margrete Saugstad er en skattet forkynner og har i en årrekke vært lærer i Det gamle- og Det nye testamentet ved Bibelskolen i Staffeldtsgate, senere Høgskolen i Staffeldtsgate.

www.lutherforlag.no

Avsender:
Luthersk Kirketidende
Sinsenveien 25
0572 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad (ansv.), prost Hege Elisabeth Fagermoen, førstelektor Sjur Isaksen og sokneprest Anne Grete Listrøm. Bokmeldingsansvarlig: Stipendiat Per Kristian Sætre. Redaksjonssekretær: Eyolf Berg.

ALLE HENVENDELSER rettes til:
Luthersk Kirketidende
v/Eyolf Berg
Sinsenveien 25
0572 OSLO
Tlf. 91 17 65 37
E-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

INTERNETT: www.lutherskkirketidende.no
Opplysninger om annonsepriser og utgivelsesplan finnes på nettsidene.

ARTIKLER OG LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende sendes på e-post til ovenstående adresse. Artikler skal normalt ikke overstige 2500 ord. Innlegg skal normalt ikke være mer enn 1200 ord.

ABONNEMENT: Pris kr. 600,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 825,- pr. år. Abonnementet inkluderer Tidsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år). Kontonummer: 8220.02.93882. Abonnementet løper til det sies opp skriftlig (brev, SMS eller e-post). Gamle og nye numre kan kjøpes i pdf-format fra <https://lutherskkirketidende.buyandread.com>